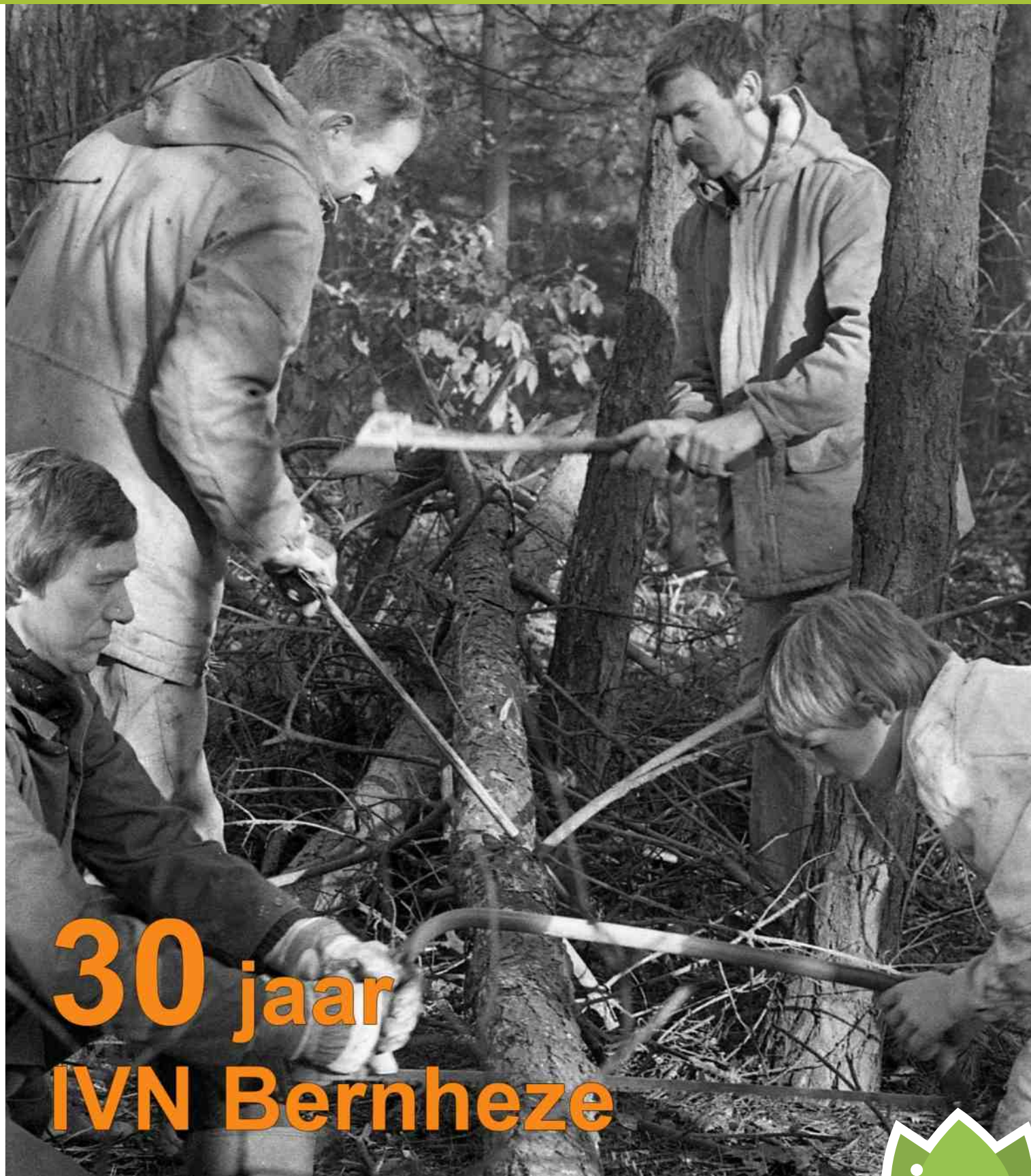

Najaar 2014

BLAD GROEN

CONTACTBLAD VAN IVN BERNHEZE

**30 jaar
IVN Bernheze**

BELEEF DE NATUUR!

IVN

Het IVN is een vereniging die bijdraagt aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu, landschap en leefomgeving.

Verspreid over Nederland heeft het IVN 174 plaatselijke afdelingen. Meer dan 20.000 leden zetten zich actief in voor de natuur en het milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten voor jong en oud, zoals excursies, cursussen, tentoonstellingen en lezingen.

(Foto links: Beukenblad door Jorrit Wiersma)

(Foto voorpagina: Wout van Assendelft, Brabants Dagblad 1-12-1986, v.l.n.r. Albert v.d. Ven, Theo Laurensen, Jo v.d. Heuvel en Stephan v.d. Ven, leden VENEL bij de Klotbeek)

BLADGROEN

Van de redactie

Zoals jullie misschien al gehoord hebben heeft er een verandering in de redactie van ons ivn blaadje plaats gevonden. Deze bestaat nu uit de volgende vier leden, Leon Weeterings, John Davies, Theo Brien en Eric Kaelen. De nieuwe redactie bedankt, bij deze, de 'oude' redactie (Cent van den Berg) voor zijn jaren lange inzet. We moeten ons natuurlijk eerst nog "inwerken" maar we zullen ons best doen om het vertrouwde kwaliteitsniveau te evenaren.

We werden als nieuwe redactie wel meteen in het diepe gegooit! Niet alleen omdat het voor de meeste van ons een nieuwe uitdaging is, maar het eerste blad moest ook nog een jubileum nummer worden! Dat betekende dat deze uitgave extra dik zou worden. En alsof dat nog niet genoeg was, veranderde we ook van uitgever. Dat betekende een nieuwe layout kiezen, een nieuwe naam kiezen, een cursus volgen om te leren met het daarbij behorende computer programma om te gaan, enz.. Voor de nieuwe layout zijn we overgegaan naar de landelijke standaard die IVN Nederland heeft vastgesteld. Tja en de naam "Bladgroen" hebben we aan ons nieuwe redactie lid Léon te danken. Toepasselijker kan het niet! Bladgroen staat letterlijk voor chlorofyl en dat is de groene bladkleurstof in planten die de energie van zonlicht omzet in chemische energie ten behoeve van de fotosynthese. Zoals wij ook gaan proberen om de energie/enthousiasme van onze actieve leden, via ons blaadje, over te brengen op de andere leden. Maar 'blad' verwijst natuurlijk ook naar ons (nieuwe) IVN blaadje en 'groen' staat daarbij voor de natuur.

Deze eerste uitgave staat in het teken van 30 jaar bestaan van IVN Bernheze en daarom is ook extra aandacht besteed om even terug te kijken in de tijd. Dit geeft een goed beeld van wat er, door de inzet van de vele vrijwilligers, allemaal bereikt is in de afgelopen jaren.

Als redactie zijn we afhankelijk van de stukken die door onder andere de leden worden aangeleverd. Dus we hopen dat we er op kunnen rekenen dat jullie deze volop aanleveren! Elk verhaal dat we willen plaatsen wordt door een vakkundige redactie bekeken en eventueel aangepast om het bv. passend te krijgen in de layout van het blad. We hopen dat jullie er begrip voor hebben dat we daardoor vaak genoodzaakt zijn de aangeleverde tekst wat aan te passen.

Verder hopen we natuurlijk dat jullie dit blad en de toekomstige uitgaves met plezier zullen lezen!

4	Van de voorzitter
5	Een korte geschiedenis
14	Vers bloed
18	Project Watergat
21	Biowalking
26	De Abdijtuin; verleden tot heden
32	Afscheid
35	Verslag ALV 25 maart 2014

COLOFON

BLADGROEN is het contactblad van IVN Bernheze en verschijnt 2 maal per jaar.

REDACTIE:

Eric Kaelen (eindredactie)
Léon Weeterings
John Davies
Theo Brien

DRUKKER:

Editoo B.V. te Arnhem

KOPIJ:

ivnbernheze@gmail.com
Uiterste inzenddatum kopij
voorjaar 2015 is 31 december 2014

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen al dan niet te plaatsen, in te korten of aan te passen.

Van de voorzitter

Dit nummer staat in het teken van ons 30 jarig jubileum. Al 30 jaar lang actief in en om de natuur waar we allen van onder de indruk zijn. Er wordt terug geblikt en verhaald over mooie natuurbelevingen uit die tijd, over inzet, enthousiasme en behaalde resultaten. Er is veel bereikt, heel veel en we hebben allen de natuur in onze harten gesloten. Toen en nu, we gaan er voor, IVN heeft toekomst.

Meer daarover in deze uitgave. Er zijn veel ontwikkelingen en nieuwe initiatieven. We zien dat veel gemeenten een stapje terug in de groenvoorziening doen, burgers springen in de bres om een stukje onderhoud voor hun rekening te nemen. Nieuwe vormen van tuinieren zien we ontstaan van stadstuinen, stadsboerderijen, verticaal tuinieren, tot permacultuur, noem maar op, en goed voor de biodiversiteit in onze directe woonomgeving. Overal zijn IVN'ers die zich daar voor inzetten.

Op grote schaal zien we ontwikkelingen in onze omgeving, met name in de Maashorst wordt de komende jaren enorm veel geïnvesteerd om een natuurgebied van grote allure, nationale allure te krijgen. De natuurverenigingen rondom de Maashorst gaan daar hun bijdrage aan leveren in het realiseren van de plannen en vooral d.m.v. gidsen veel meer mensen te laten genieten van de mooie natuur in de Maashorst. We hebben met alle natuurverenigingen de "Stichting Natuurorganisaties De Maashorst" opgericht om gezamenlijk met alle betrokken partners een mooiere en betere Maashorst te realiseren. Een initiatief dat voortkomt uit een al jarenlange intensieve samenwerking in de Maashorst en een bundeling van krachten oplevert.

Onze afdeling heeft dit jaar zes nieuwe natuurgidsen succesvol opgeleid die zich gaan inzetten voor een IVN met toekomst. Wij wensen ze daarin alle succes.

Verder zijn er, voor ons IVN bestuur, 2 nieuwe kandidaten, Mariken Ruiter en Léon Weeterings voorgedragen voor benoeming in de komende ALV op 19 november.

Nieuw blad - nieuwe redactie

Jarenlang heeft Cent van den Berg ons blad gemaakt en veel mooie foto's en teksten geleverd. Wij danken Cent voor zijn grote inzet en zorgvuldigheid om ons blad te maken zo mooi als het al die tijd geweest is.

Een grote uitdaging voor de nieuwe redactie om daarin verder te mogen gaan!

Nationale natuurwerkdag

Binnenkort leveren we weer onze bijdrage aan de landelijke natuurwerkdag en de opening van het winterseizoen. Op een mooie locatie, bij Kasteel Heeswijk, zaterdag 1 november, aanvang om 08:45.

Nieuwe leden

De volgende nieuwe leden heten wij van harte welkom: Ruud Steenbakkers uit Loosbroek, Henk Steenbakkers uit Heeswijk-Dinther en Jan Ruijs uit Heesch.

Uitnodiging Algemene Ledenvergadering najaar 2014

Woensdag 19 november 2014, 19:30 tot 21:30

Het bestuur van het IVN Bernheze nodigt alle leden uit voor deze Algemene Ledenvergadering (ALV) in De Groenling te Heeswijk.

Veel leesplezier met dit jubileum nummer,

Frans de Laat

In herinnering

Twam Smits (1972-2014)

Zoals de meeste van jullie weten heeft hij de ziekte ALS gekregen en zich hiertegen krachtig verweerd.

Als Werkgroep Venel hebben wij Twan verschillende keren meegemaakt bij het zwaardere snoeiwerk en we hebben hem geholpen bij het snoeien van de wilgen aan de Kilsdonkseweg. Twan was een bomenspecialist. Wij vonden elkaar bij de opvatting dat met het ouder worden van een boom ook de mate van respect en bescherming moet toenemen.

Sonja Minkhorst (1954-2014)

Sonja heeft jarenlang het werk van het IVN en speciaal dat van onze Venel werkgroep gevolgd en gesteund met haar goede raad. Sonja hield veel van de natuur en vond het erg belangrijk om voor de natuur op te komen. We verliezen een betrokken lid van onze vereniging. Haar missie, respect en goede zorg voor de natuur, gaat vanzelfsprekend gewoon verder.

Een korte geschiedenis

Er valt veel te vertellen over 30 jaar IVN in Bernheze als je de jaarverslagen en oude Info's doorleest. Toch proberen we op één pagina een paar hoogtepunten te noemen.

Tekst: Peter Kriele

Oprichting nieuwe IVN afdeling

De eerste plannen voor de oprichting van een IVN ontstonden bij een vergadering op 21 september 1982. Daar waren aanwezig: Harrie van Grinsven, Wim van der Heijden (broeder op de Abdij van Berne), Ben van de Sangen, Joke Bongenaar, Jo van Helvoort, Ton ter Heerd en Arnold Schutte (provinciaal consulent van het IVN). De aanleiding ertoe was dat de leiding en ouders van de Jeugdnatuurwacht (JNW), welke was opgericht in 1979, meer behoefte hadden aan ondersteuning. Onder meer vanwege het noodzakelijke overleg met andere groeperingen en de gemeente.

17 oktober 1982 is er vervolgens een brief uitgegaan naar het hoofdbestuur van het IVN in Amsterdam met de aanvraag voor de oprichting van een IVN afdeling Heeswijk-Dinther. In de naaste omgeving waren al natuurverenigingen opgericht zoals NMC Schijndel in 1973, Natuurgroep Gestel in 1983, IVN Uden in 1972, IVN Oss in 1975 en IVN Veghel in 1978.

Al in 1983 begonnen de eerste activiteiten zoals een bezoek aan de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Dinther, deelname aan de Milieudag in Heeswijk-Dinther, een fietstocht, een bezoek aan de Klotbeek, een determineercursus en het maken van fiets- en wandelroutes.

30 juni 1983 was de oprichtingsvergadering, waarbij het bestuur en de coördinatoren van 4 werkgroepen werden gekozen. Wim van der Heijden (voorzitter), Jo van Helvoort (penningmeester), Frans van Eert (tijdelijk secretaris) en Joke van Langen (secretaris). Frans van Eert en Ger Burger waren de contactpersonen voor de werkgroepen. Ton ter Heerd (vogels), Theo Romeijn (excursies en wandelingen), Joke Bongenaar (cursussen) en Wim van der Heijden (VENEL).

Op 1 januari 1984 vond de goedkeuring van de statuten plaats en de landelijke erkenning door het IVN. De eerste algemene ledenvergadering van IVN afdeling Heeswijk-Dinther was 31 januari 1984.

Naamsverandering

In 1998 werd de naam van onze vereniging IVN afdeling Bernheze in verband met de vorming van de nieuwe gemeente Bernheze in 1994. In het jaar daarop werden ook de statuten en het huishoudelijk reglement aangepast. Datzelfde jaar werd een enquête onder de leden gehouden. Hieruit bleek dat : "de bereidheid tot deelname aan de activiteiten van het IVN niet al te groot is".

Milieuvereniging Bernheze

In 2003 kregen we er in één keer 16 leden bij. Het waren bijna allemaal leden van de opgeheven Milieuvereniging Bernheze o.a. Kees Vos, Cent van den Berg en Peter Leijdekers.

De vereniging werd opgeheven omdat binnen de gemeente een goed overleg tot stand was gekomen. Het doel van de vereniging was bereikt. De milieuvereniging heeft 10 jaar bestaan. In die periode werd veel tijd besteed aan het reguleren van de landbouw in het bestemmingsplan buitengebied en het versterken van de aandacht voor de natuur en het milieu.

25 jaar IVN in Bernheze

Op 17 mei 2009 vierden we ons 25-jarig jubileum op het kasteeltje De Berkt in Heesch. Ruim 500 bezoekers telden we op deze dag. Vele genodigden gaven akte de presence zoals oud-bestuursleden, de gemeente Bernheze, IVN -afdelingen, bureaus, Wildbeheerseenheden, Z.L.T.O. en gedeputeerde Essed van de provincie Noord-Brabant.

Deze dag was tegelijk ook de "Dag van ons Brabantse Platteland". Ter ere van deze dag werd er in het voormalige sterrenbos een eik geplant. De eik werd pontificaal vervoerd op een kar, die door een Belgisch trekpaard werd getrokken. Dankzij de inzet van Cent van den Berg, de gastvrijheid van Frans de Laat en met behulp van veel van onze vrijwilligers was het een geslaagde dag. Hoewel er die dag wel wat regen viel werd het feest er gelukkig nauwelijks door gehinderd.

Viering 25-jarig jubileum op 'De Berkt' in Heesch.

De jeugd heeft de toekomst

Jeugdnatuurwacht (JNW) heeft aan de wieg gestaan van onze IVN afdeling. Daarnaast werd er, tot twee maal toe, ook een Jeugd IVN groep opgericht. Er werden veel leuke activiteiten georganiseerd voor de kinderen. Helaas blijven jeugdgroepen vaak niet lang bestaan. Dat gebeurde ook bij andere IVN afdelingen.

Tekst: Peter Kriele, Redactie: Léon Weeterings

Jeugdnatuurwacht

De landelijk jeugdnatuurwacht (JNW) werd in 1947 opgericht. Het doel van de JNW was het bevorderen van en de liefde voor de natuur bij de schooljeugd, in het bijzonder die van de hogere klassen van het basisonderwijs.

Voor de oprichting van de JNW, in de diverse gemeenten, werden de gemeenten benaderd door de landelijk JNW die in Den Haag zetelde. Degenen die hiervoor het voortouw namen waren de hoofden van de plantsoenendiensten. In Heeswijk-Dinther was dat toen Jan van Houtum. Hij zocht eerst contact met de plaatselijke vogelverenigingen. Dat is op te maken uit het artikel in het weekblad 'De Brug' uit 1979, waarin de beide voorzitters van de vogelverenigingen worden vermeld. Dat waren toen Jan van Sleuwen en W.v. d. Heijden. Men vroeg om, als jeugdlid of vrijwilliger (leider), aan de JNW deel te nemen. Op 28 juni 1979 vond in Heeswijk-Dinther de oprichting plaats.

Bij de Milieutentoonstelling melden zich 60 kinderen aan. Op 17 november 1979 werden de eerste Jeugdnatuurwachters in zaal "De Uithof" door burgemeester Wagemakers geïnstalleerd. Daarbij trad Wim van der Heijden (toen broeder bij de Abdij van Berne) op als voorzitter. Daar was ook oud-onderwijzer Jan Schellart bij, die zich daarna jarenlang inzette voor deze jeugd.

Ieder najaar werden vervolgens de nieuwe Jeugdnatuurwachters geïnstalleerd door iemand van het gemeentebestuur meestal de burgemeester of haar/zijn plaatsvervanger. Dat gebeurde meestal in de Groenling. Er werd dan een oorkonde en een speldje uitgereikt.

De jeugdwachten kwamen in het seizoen eens per maand bij elkaar. In het begin in 'De Uithof' van de Abdij en toen in 1984 de Groenling beschikbaar was gingen ze daarheen. In 1997 werd de Jeugdnatuurwacht opgeheven. Het lag niet aan de kinderen en ook de scholen wilden ermee verder gaan, maar er was gewoon een gebrek aan voldoende vrijwilligers om de kinderen te begeleiden. Bovendien misten ze ook nog Jan Schellart, die op 17 januari van dat jaar overleed.

Uilenballen pluizen

Jeugd IVN

Naast de JNW werd er in 1984 ook een Jeugd-IVN opgericht. Zij bestond tot 1986 en stierf een vroege dood doordat het ontbrak aan voldoende begeleiders.

In 2007 werd opnieuw een Jeugd-IVN opgericht. De begeleiders waren: Mariken Tolboom, Mariëlle de Bont en Heidi van den Berg. Tien keer per jaar konden de jeugdleden uit de groepen 6,7 en 8 van de basisscholen op zaterdagmiddag genieten van de natuur.

In de zomer van 2011 werden alle activiteiten voor de jeugdleden stop gezet, omdat er veel opzeggingen waren.

Jeugd IVN helpt mee met Venel.

Activiteiten voor de jeugd

In de Groenling ondernamen de kinderen activiteiten als; nestkastjes bouwen, maken van voedertafels en kerststukjes, uilenballen uitpluizen, het houden van een quiz en de vertoning van een natuurfilm.

Buiten gingen de kinderen wilgen knotten of helpen bij ander onderhoud aan de natuur. Meestal met ondersteuning van de VENEL-werkgroep van het IVN. Andere buitenactiviteiten waren een puzzeltocht aan de Heische wal, natuurwandelingen in het Wijboschbroek, deelname aan de boomplantdagen. Verder nog wateronderzoek bij de Klotbeek, slootonderzoek naar waterdieren en bosinsekten zoeken.

Ook deden ze onderhoud aan de eigen Jeugdnatuurwacht-tuin bij de St.Servatiuschool, deden ze mee aan de Milieutentoonstelling in het gemeentehuis, brachten ze een bezoek aan een dierenarts en aan de plaatselijke imker.

En niet te vergeten bezoeken aan het Natuur- en studiecentrum Slabroek, een natuurwandeling in de Aa-broeken in Veghel, bezoek aan het Natuurmuseum Jan Vriens in Asten, met de bus naar de Hoge Veluwe en het bekijken van fossielen in het museum in Gemonde.

Boomfeestdagen

Voor de Jeugd organiseerde de gemeente de jaarlijkse Boomfeestdagen. De hogere klassen van de basisscholen namen daaraan deel. Van tijd tot tijd staken ook onze vrijwilligers - op verzoek van de gemeente - daar hun vrije tijd in. Zo gingen de kinderen van groep 8 op de boomfeestdag in maart 2003 naar het nieuwe Natuurspeelbos in de Aakantstraat, maakten ze een wandeling met een gids van ons en bouwden ze in de Groenling nestkastjes.

Buitenschoolse Opvang

Harry van der Pas organiseert sinds 2008 activiteiten voor de kinderen van de buitenschoolse opvang (BSO). Van tijd tot tijd maakt Harry met de kinderen een uitstapje in de natuur of er vindt een activiteit in de Groenling plaats. Vanaf 2011 ging dit over in een maandelijkse activiteit.

2007 Harry van der Pas geeft uitleg aan de kinderen van het Jeugd IVN.

Een warm nest

Tekst: Peter Kriele, Redactie: Léon Weeterings

Noodlokaal

In oktober 1984 nam het IVN samen met de Jeugdnatuurwacht het noodlokaal van de Cuneraschool aan de Veldstraat in gebruik als onderkomen. Een semi-permanent gebouw met 3 ruimten. Voorheen kwam de Jeugdnatuurwacht, sinds haar oprichting in 1979, steeds bijeen in 'De Uithof' van de Abdij van Berne. Het gebouw werd gehuurd van de gemeente. De gemeente stelde ten behoeve van de noodzakelijke aanpassingen zoals verwarming, een buitenlamp, materiaal schilderwerk, een aanrechtblok en een geiser een krediet van f 3.000,- beschikbaar. Op het verzoek van het IVN om een bijdrage in de kosten van de aanschaf van meubilair werd afwijzend gereageerd. Het noodlokaal, ± 55 m2 groot, kreeg de naam 'De Groenling'.

Hoewel er vanaf 1984 volop gebruik van werd gemaakt vond pas op 20 april 1986 de officiële opening plaats. Op 19 januari 1986 was de eerste bestuursvergadering in 'De Groenling'.

Verhuizing

Op 20 april 1999 werd het stenen gebouw aan de Veldstraat 4, de vroegere kleuterschool en latere peuterspeelzaal, officieel in gebruik genomen. Wethouder Peer Verkuijlen, tevens lid, was erbij aanwezig.

De gemeente heeft twee nieuwe toiletten geplaatst. Zelf hebben we ook 'De Groenling' aangepast. Zo is het oude magazijn gesloopt, want daar kwam de nieuwe keuken, daardoor moest ook de waterleiding en de afvoer aangepast worden.

Buren

Vanaf 24 november 2000 kregen we de huisartsenpraktijk van dokter Osta als buur.

De gedachte kwam in 2002 op om ter zijner tijd te verhuizen naar de oude meisjesschool in Dinther, daar is nu de Heemkundekring gevestigd. Wij zouden beter in die omgeving passen.

In 2003 kwam er als nieuwe buur Jong Nederland bij. Daarvoor werd het achterterrein heringericht.

In 2010 werd het gebouw door de gemeente opgeknapt. Bijna alle kozijnen werden vervangen en voorzien van dubbelglas. Voorheen zaten er stalen kozijnen in, die toch veel koude doorlieten.

In 2012 maakten we onze Groenling beter herkenbaar door een logo op het raam te laten aanbrengen.

In de loop van 2012 nam de 'Toneelvereniging Kantlijn', na een uitgebreide verbouwing, de verlaten ruimte van dokter Osta in gebruik. Helaas kregen ze ook de beschikking over de overkapte ruimte ernaast. Daardoor moeten we voortaan omlopen om in 'De Groenling' te komen. We namen wel de kans waar om onze materiaalwagen met toestemming van de toneelvereniging in deze ruimte te plaatsen, zodat we ons buitenmagazijn niet hoeven aan te passen.

Toekomst

Een jaarlijks sterk stijgende huurprijs en extreem hoge energielasten in combinatie met afnemende subsidies maken het noodzakelijk om voor de nabije toekomst na te denken over andere huisvesting.

22 februari 1997; Snoeicursus in het houten noodlokaal 'De Groenling' vlnr: Alfons Guiaux, Peter Kriele, Martien van Helvoort, Harry van der Pas, Jan van den Broek, Lambert de Visser en docent C. Sleutjens.

Communicatie op papier en digitaal

Tekst: Peter Kriele & Léon Weeterings

Info

De eerste Info, welke naar al onze leden ging verscheen in 1986. Deze bevatte naast de gebruikelijke mededelingen de verslagen van de ledenvergaderingen en het jaarverslag. De eerste redacteur was Ger Burger. Vanaf 1989 verscheen de Info 4 maal per jaar. De voorpagina van de Info werd enkele jaren verlevendigd door een tekening van Mignon van de Wittenboer. In 1996 werd Bert Rink de nieuwe coördinator. In 2003 ging de Info van A-4 naar A-5 formaat. Toen bestond de redactie uit 3 leden namelijk: Anja den Dekker, Cornel Snels en Nora Fleskens. Naast de Info wordt vanaf 2003 nieuwe of aanvullende informatie gegeven aan degenen die een e-mailadres hebben, hierdoor kunnen de leden sneller en gemakkelijker bereikt worden.

Vanaf 2004 verschenen er naast tekeningen ook foto's in de Info, eerst in zwart-wit en vanaf 2012 in kleur. Vanaf 2005 verschijnt de Info slechts 2 keer per jaar, omdat de meesten e-mail ontvangen of het nieuws op de website kunnen lezen. Vanaf 2006 tot 2013 verscheen er naast de Info een aparte "Natuuragenda" eerst op formaat A-4, vanaf 2009 op A-5 formaat. Hierin kwamen ook de activiteiten van omliggende aanverwante verenigingen te staan.

Cent van den Berg was vanaf 2010 de redacteur. Vanaf het voorjaar 2012 verschijnt de Info weer op het formaat A-4. Er verschijnt een paginagrote kleurenfoto op het voorblad en in het blad staan ook veel kleurenfoto's.

BLADGROEN

Het contactblad van IVN Bernheze dat nu voor u ligt is het eerste nummer met een nieuwe opmaak en nieuwe naam. En gemaakt door een nieuwe redactie.

Het wordt gedrukt bij een drukkerij die samen met het landelijk IVN een huisstijl hebben ontwikkeld voor de contactbladen van de IVN afdelingen. De software om het blad samen te stellen staat online, waardoor we met meerdere personen vanaf elke computer aan het blad kunnen werken.

Website

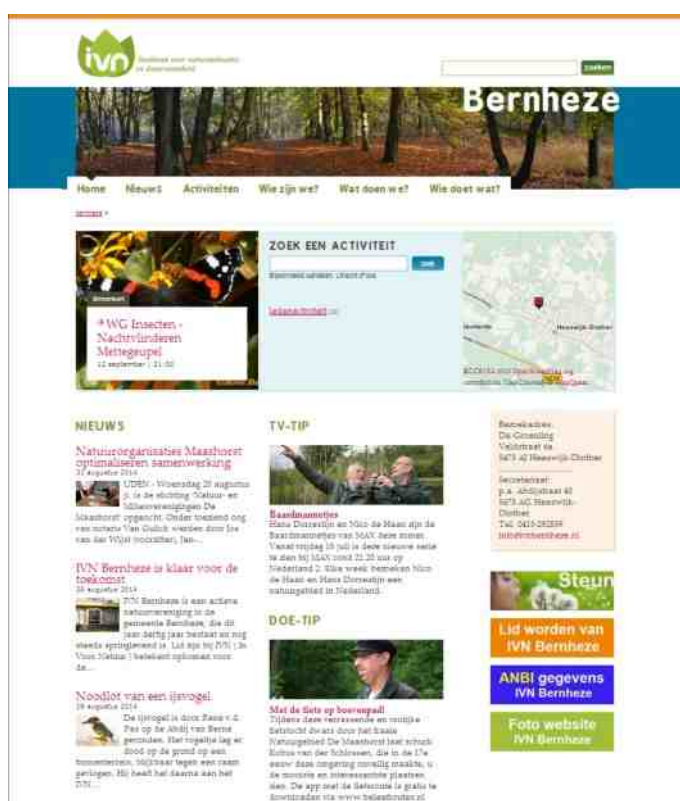
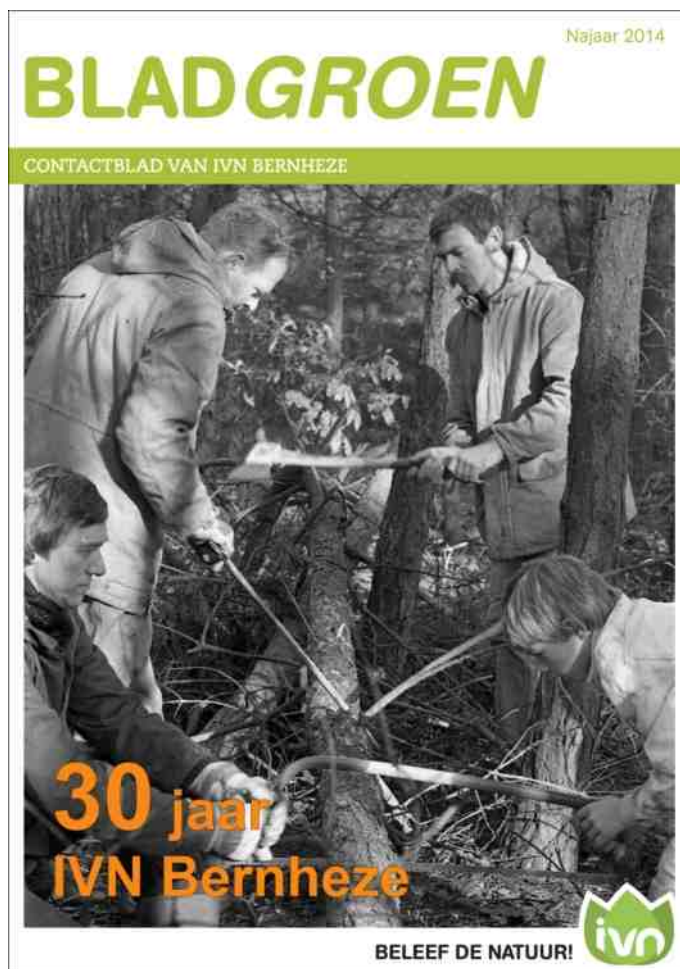
In 2003 komt onze eerste website tot stand. Op de ledenvergadering van 12 november werd hij gedemonstreerd. Cent van den Berg was hiervan de grote animator.

Eind 2013 is de website totaal vernieuwd door Léon Weeterings. De nieuwe website is vormgegeven volgens de nieuwe huisstijl van het IVN.

Het grote voordeel van de nieuwe website zit in de hoofdstukken 'Nieuws' en 'Activiteiten'. Hiermee kunnen niet alleen de bezoekers van onze website de informatie lezen, maar door de landelijke koppeling kunnen ook bezoekers van de websites van andere IVN afdelingen onze activiteiten en nieuws vinden. Omgekeerd kunnen wij ook zoeken naar activiteiten die door andere IVN afdelingen georganiseerd worden.

Het hoofdstuk 'Activiteiten' vervangt de papieren versie van de jaaragenda. Op de website kunnen we meer informatie bieden, wijzigingen doorgeven en nieuwe activiteiten toevoegen. Met het hoofdstuk 'Nieuws' kunnen we verslagen van activiteiten, waarnemingen en andere wetenswaardigheden snel met elkaar delen.

De website is te vinden op het adres: www.ivn.nl/bernheze.

De website sinds najaar 2013 in de nieuwe IVN huisstijl.

Van landschapsbehoud tot kachelhout

De werkgroep 'Vrijwillig en Educatief Natuur- en Landschapsbeheer' (Venel) is begin 1984 opgericht als onderdeel van het IVN. Het is nog steeds een zeer actieve werkgroep die tijdens de wintermaanden elke zaterdag werkt aan het behoud van waardevolle landschapselementen.

Tekst: Peter Kriele, Redactie: Léon Weeterings

Klotbeek

Als eerste project nam de werkgroep het onderhoud van 'De Klotbeek' op zich, een pingoruïne nabij de Leijgraaf in Dinther. Het terrein had twee eigenaren, de Abdij van Berne en een particulier. Die laatste verpacht het water aan een visvereniging. Met de Abdij had het IVN in 1984 een beheersovereenkomst gesloten naar het voorbeeld van een andere werkgroep in het land. Aan de hand van het beheersplan is de werkgroep aan het werk gegaan. De onderhoudswerken vielen natuurlijk op. Er stonden vele ingezonden brieven en artikelen in de krant, van zowel voor- als tegenstanders.

In het verslag van de VENEL uit winter 1985/1986 van Gerry van de Ven-Boussardt kwam naar voren dat er "drie volle zaterdagen nodig zijn geweest om de Amerikaanse Vogelkers te verwijderen". Verder werden er houtwallen terug gezet en werd het riet gemaaid, want het had dat jaar flink gevoren. Er werd dat seizoen "12 zaterdagen gewerkt, ongeveer 5 uur per zaterdag, met 10 volwassenen".

In 1986 werd een grote poel bij de Klotbeek uitgediept, omdat deze bijna geheel was verveend. 760 m³ aan "materiaal" is afgevoerd. In 1988 werd door de gemeente een perceel grond ter grootte van 1565 m² aangekocht. Dit was gebeurd op verzoek van ons IVN omdat die vond dat dit perceel dezelfde bescherming moest hebben als het omliggende gebied. Vervolgens werd door de Jeugdnatuurwacht op dat perceel zo'n 3500 stuks bosplantsoen aangeplant. Hierdoor vormt dit gebied, dat dicht bij de Klotbeek ligt, weer een geheel met de rest. In 1991 werd het gebied door de Abdij aan de gemeente verkocht, de beheersovereenkomst werd herzien en werden er strengere voorwaarden opgelegd ten aanzien van het beheer en de jacht.

1986: Jo van de Heuvel, Harry van der Pas en Hans van Sleuwen op de Klotbeek.

1986: Job van de Heuvel, Stephan van de Ven en Martijn van der Pas op de Klotbeek.

Enkele terugkerende projecten

In 1995 sloten we met de gemeente een beheersovereenkomst over het natuurgebiedje in de Heilarensestraat. De gemeente kreeg indertijd een prijs voor dit mooie initiatief. In overleg met de gemeente pasten we enigszins onze activiteiten aan. We knotten alleen nog de wilgen en knippen er de haag. Het overige werk zoals het maaien van het gras (2x per jaar met een bosmaaier) en het schonen van de poel (verwijderen riet) is voor ons te zwaar. Helaas blijft de bodem er nog erg voedselrijk, zodat het beheer van het maaien en afvoeren moet worden voortgezet.

Verder knotten we voor de gemeente de wilgen langs het zandpad van de Oude Beemdseweg (46 stuks) en dunnen we bij de Piet Geersdijk in Nistelrode het eikenhakhout en houden we de omgeving van de poel bij.

Coördinatie

Wim van der Heijden was de eerste coördinator. Al kort erna nam Gerry van de Ven-Boussardt zijn werk over. In oktober 1991 nam Harry Versteijnen de coördinatie weer van haar over. Vanaf maart 1999, na overlijden van Harrie Versteijnen, nam Peter Kriele het weer van hem over. Vanaf 2008 is Harry van der Pas de coördinator van de werkgroep. In het begin bestond de groep uit ongeveer 10 personen later zo'n 15 in steeds wisselende samenstelling.

2013 Knotwilg in Aa-dal.

2013 Harry van der Pas, Jan Dortmans en John Davies in een Knotwilg.

Jan Dortmans kan de warme soep wel gebruiken.

2006 Geen werk zonder koffie.

Natuurwerkdag 2007; Harry van der Pas.

Elkaar steunen bij het zware werk. Dirk Keij en Herman Kalfsterman.

2014 Wilgen knotten aan de Oude Beemdseweg.

Waar blijft het hout

De eerste jaren hoopten we het gezaagde dunne hout vaak op. Daar kregen we de nodige kritiek op. Tegenwoordig leggen we het dunne hout op een houtril of op stapels, dat is beter voor het milieu en de dieren vinden hier een schuilplaats.

Het dikke hout gaat naar de leden, die het gebruiken voor de houtkachel thuis. De laatste tijd is de belangstelling voor kachelhout echter wat minder geworden, zodat het nog wel eens op het terrein achter blijft.

Financiële bijdragen

Van de gemeente krijgen we jaarlijks een financiële bijdrage voor het onderhoud aan landschapselementen. Ieder jaar, vanaf 1992, sturen we het verslag van onze werkzaamheden op aan het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van Brabants Landschap. Dit betreft het aantal werkuren, het soort werk en het aantal m2. Op basis van die werkzaamheden krijgen we een vergoeding.

2011 De nieuwe gereedschapswagen.

Materiaal en ondersteuning

Voor het vervoer van het materiaal kregen we van Martien van Helvoort de beschikking over een bagagewagen, zodat we gemakkelijk kleine ladders en stokzagen konden meenemen. Voorheen vervoerden we ons materiaal in één van onze auto's. In 2011 schaften we uiteindelijk een 2e hands bagagewagen van het merk Saris aan, waar we ons logo op hebben gezet.

Tegen ongevallen zijn we vanaf 1993 verzekerd via het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van Brabants Landschap. Verder geeft deze organisatie ook ondersteuning op het gebied van de arbeidsomstandigheden en vullen we iedere werkdag hun checklist Arbo in.

Uitstapjes

Bijna ieder jaar, vanaf 1998, gaat een afvaardiging onze groep naar de opening van het vrijwilligersseizoen landschapsbeheer. Dat wordt steeds georganiseerd door Brabants Landschap. In 1987 vond dat zelfs een keer plaats bij de nog niet gerestaureerde Kilsdonkse Molen. In het karkas van de molen was een kleine tentoonstelling ingericht. Aan de Boterweg werden enkele wilgen werden gepoot door R. Welschen, lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en burgemeester Reuver.

Van tijd tot tijd komen we, meestal in de zomer rond 21 juni, met onze partners bij elkaar en houden dan een barbecue met van tevoren eventueel een rondleiding door onze werkgebieden.

Op 13 februari 2014 namen enkelen leden van de werkgroep, op initiatief van Alfons Guiaux, deel aan een uitwisseling met een werkgroep van het Geldersch landschap.

Zomerborrel 2011.

Nationale Natuurwerkdag 2010 op Landgoed Kasteel Heeswijk.

Nationale Natuurwerkdag

In samenwerking met Brabants Landschap organiseren we vanaf 2003 iedere eerste zaterdag in november de Nationale Natuurwerkdag. Iedereen die gevoel heeft voor de natuur kan eraan deelnemen.

De projecten die we afgelopen jaren op de Nationale Natuurwerkdag hebben aangepakt:

- wilgen knotten aan de Oude Beemseweg in 2003,
- wilgen knotten bij de Kilsdonkse Molen in 2004, 2011 en 2013,
- schonen poel bij de Piet Geersdijk in 2005,
- verjonging van het broekbos bij Kasteel Heeswijk in 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 en 2012.

Nationale Natuurwerkdag 2009

2009 Rob Cremers, Alfons Guiaux, Dirk Keij en Pim Willems.

2007; Martien van Helvoort en Mariëlle de Bont.

2013; De Nationale Natuurwerkdag trekt pers en politici. Coördinator Harry van der Pas en wethouder Hans van der Pas.

Nationale Natuurwerkdag 2014

Op zaterdag 1 november is het weer de Nationale Natuurwerkdag.

Wethouder Peter van Boekel opent dit jaar het werkseizoen van de werkgroep Venel.

We gaan dit jaar op het landgoed van Kasteel Heeswijk verder met het verjongen van het broekbos.

Iedereen is welkom!

We hopen dat je zin en tijd hebt om op deze werkdag aanwezig te zijn. Misschien heb je vrienden of bekenden die ook wel eens actief bezig willen zijn in de natuur. Neem ze gerust mee.

Zorg zelf voor werkkleding, stevig schoenen of laarzen en werkhandschoenen.

Wij zorgen voor gereedschap, koffie en koek.

Locatie: verzamelen bij entree van Kasteel Heeswijk.

Tijd: 8:45 uur

Vers bloed.....

In oktober 2012 begon de opleiding van een nieuwe lichte natuurgidsen voor de IVN afdelingen; Oss, Uden, Landerd, Veghel en Bernheze. De cursisten waren per afdeling in groepjes verdeeld die ondersteund werd door een eigen mentor (ervaren IVN lid). Deze opleiding duurde 1,5 jaar en bestond uit tientallen cursus avonden en excursies die afwisselend in de betreffende gemeentes plaats vonden. Daarnaast heeft elk groepje een eigen "natuur" gebiedje moeten kiezen, om deze een jaar lang te volgen en de opgedane kennis van de cursus in de praktijk te oefenen.

Zo leer je jouw eigen gebied door en door kennen. Dit was erg handig omdat je op het eind van de cursus de andere medecursisten moest rondleiden door het gebied. Dit werd meteen je eerste vuurdoop als gids. Verder moest je een eind opdracht uitvoeren die betrekking had op het gebiedje. Wij van Bernheze hadden het gebied ten zuiden van het pompstation van Brabant Water aan de "watergat" bij Loosbroek gekozen (gebied tussen de bleekloop en de straat Watergat). Vanuit Brabant Water kregen wij alle medewerking hiervoor. En sterker nog zij stelden ons voor om als eind opdracht met een plan te komen voor de (her)inrichting van een braak liggend stuk grond in dat gebied. Dit voorstel hebben we natuurlijk meteen omarmd. (Meer hierover kun je verderop in dit blad lezen).

Zonnewende

Zou het toeval geweest zijn dat 21 juni 2014, de dag van de zonnewende, was gekozen als datum voor de diploma uitreiking? Niet alleen de zon had op die dag zijn hoogste punt aan de hemel bereikt ook wij hadden het hoogtepunt van onze cursus bereikt die van gediplomeerde natuurgids! Deze gedenkwaardige dag vond op een prachtige locatie plaats. Bloesem Theehuis Woijstraat 4a te Herpen.

Presentatie

Na de ontvangst met koffie en thee ging iedereen de zaal in. Daar werd door elke groep een presentatie gehouden. Dit gebeurde in vertrouwde omgeving van je cursusgenoten. Bij de presentaties werd o.a. verteld wat de groep het afgelopen jaar in hun gebiedje hadden gedaan en natuurlijk werd de eindopdracht uitvoerig toegelicht. Sommige groepen brachten het serieus maar anderen brachten het met humor zoals bv. de groep Veghel.

En weer andere hadden zich extra mooi gemaakt voor hun presentatie (hoewel over smaak natuurlijk niet valt te twisten).

Bernheze bleef zichzelf. We kwamen als tweede aan de beurt en presenteerde de bevindingen van de inventarisatie van het gebied "watergat" en het door Brabant Water goedgekeurde herinrichtingsplan. De presentatie was zo opgebouwd dat iedereen een stukje van het verhaal presenteerde.

Na afloop van het praatje werd, de door ons gemaakte dvd met daarop alle relevante documenten, aan de docent en de mentoren overhandigd. De presentaties van alle groepen duurde tot de lunch. Daarna kwamen er nog verschillende sprekers aan het woord.

Bekwame docent

Ook Rini Kersten, onze zeer bekwame docent, werd door iedereen nog eens heel erg hartelijk bedankt en namens alle cursisten werd hem een kado overhandigd.

Rini wilde na deze cursus stoppen met dit werk. Maar een beetje emotioneel gaf hij in zijn praatje eerlijk toe dat, als ze hem nog een keer zouden vragen, hij geen nee zou kunnen zeggen. Ook hij had, ondanks het vele werk, tijd en voorbereidingen, er veel plezier aan beleefd en in die 1,5 jaar een hele fijne band opgebouwd met de "groep"! Hij toonde nog een dia voorstelling met alle 'hoogte punten' van de afgelopen 1,5 jaar als bewijs.

Diploma uitreiking

Voor de uiteindelijke diploma uitreiking zocht elke mentor met zijn eigen groepje en de uitgenodigde familieleden een rustig plekje op binnen of in de tuin. Er was er namelijk voor gekozen om de uitreiking door de eigen mentoren te laten doen. Bij ons werd dit door Frans en Sjan gedaan. Van hun kregen we ook een prachtig bos wilde bloemen en heel toepasselijk..... een potje kersen voor deze kers verse natuurgidsen! Frans en Sjan kregen als dank voor hun inzet en opgeofferde tijd, van de nieuwe gidsen, een etentje aangeboden.

vlnr; de mentoren Sjan Manders en Frans de Laat en de nieuwe gidsen Eric Kaelen, Leonie Jetten, Wim van Grinsven, Lily de Kleijn, Mariken Ruiter en Ien van Grunsven (foto Ignas van Bebber).

Kado's

Na de nodige felicitaties en foto's kwamen we nog eenmaal in de zaal samen. Daar werd, namens de IVN, aan alle nieuwe gidsen, kado's uitgereikt. Zo kregen we een mooie gifgroene IVN pet zodat iedereen op grote afstand ons als gids kan herkennen. We kregen ook geplastificeerde naambordjes om op te spelden tijdens het gidsen. Mensen die straks heel dicht bij de gidsen in de buurt durven te komen, kunnen zo zien met welke gids ze het te doen hebben. We kregen nog een boekje met zoekkaarten zodat we, in geval we iets vergeten zijn, toch nog snel kunnen achterhalen met welke plant of dier we te maken hebben. Vervolgens werd ons nog een IVN rugzak beloofd (deze was niet op tijd binnen gekomen, maar iedereen heeft deze later alsnog ontvangen). En als laatste een aantal boekjes over de achtergronden van onze streek zoals over de peelsbreuk. Na deze verwondering werd deze gedenkwaardige dag afgesloten met een drankje. Wij natuurgidsen keken toch een beetje met gemengde gevoelens op deze dag terug. Natuurlijk zijn wij heel blij en trots op onze diploma maar het was ook een soort afscheid van de andere cursisten. Daarbij gaan we natuurlijk de fantastische lessen en excursies van Rini heel erg missen.

Tekst: Eric Kaelen Foto's: Thijs Knoester, tenzij anders vermeld

20 jaar berminventarisaties!

De Floron-werkgroep inventariseert elk jaar de in de bermen voorkomende planten binnen de gemeente Bernheze en rapporteert deze. Deze groep is ontstaan toen in 1994 bij de herindeling de gemeente Bernheze gevormd werd. Door deze herindeling kwam er ook een nieuw bestemmingsplan buitengebied, waar het ecologisch bermbeheer onderdeel van werd. Door deze ecologisch bermbeheer, dat zich richt op het verschrallen van bermen, wordt de variatie in plantensoorten versterkt.

De leden van de werkgroep zijn Fons Jacobs, Joke Bongenaar, Annie Kriele, Ien van Grunsven en Marlies Lennings.

Tekst: Marlies Lennings, Redactie: Eric Kaelen.

Oprichting

De IVN-afdeling Heeswijk-Dinther is van het begin af aan actief bij dit proces betrokken geweest. De eerste berm hebben we in 1998 inventariseerd. Deze lag langs de provinciale weg ter hoogte van kasteel Heeswijk. Onze groep had toen nog geen naam en kwam 1 keer in de 3 weken bij elkaar om bermen te inventariseren. In het begin werkten we met de afstreeplijsten van Floron Nederland en gaven de resultaten aan hun door. De gebieden die wij bekeken waren echter te klein om opgenomen te worden in de officiële Floronlijsten. Daarom zijn we overgegaan op zelf gemaakte lijsten. We hanteren de Heukels Flora daarbij als leidraad. Van alle inventarisaties maken we lijsten met zowel de Nederlandse als de Latijnse namen. We geven daarop ook aan als het planten van de rode lijst zijn. In eerste instantie bekeken we alleen de bermen in Heeswijk-Dinther, maar uiteindelijk besloten wij om de bermen van heel Bernheze te gaan bekijken. Daarvoor werd onze groep met nog enkele enthousiaste en deskundige mensen uitgebreid. Verder gingen we voortaan, van 1 mei tot 1 oktober, 1 keer per week een middag inventariseren. Vanaf toen hebben we ons ook Floronwerkgroep genoemd.

Samenwerking

Eind 2003 hebben we alle bermen, die in het beheerplan van 1999 waren aangewezen als 'ecologisch te beheren', kritisch onder de loep genomen. De uitkomsten hebben we in de vorm van advies naar de gemeente terug gekoppeld. In 2004 hebben we deze lijsten, voor het eerst, in de vorm van een boekje gerapporteerd. Die hebben we toen officieel aangeboden aan de toenmalige wethouder Peer Verkuijlen. Vanaf die tijd maken we ieder jaar een nieuw boekje die we ook digitaal naar de gemeente en onze afdeling sturen. We hebben dan ook goede contacten met de gemeente. Dat blijkt ook wel want in 2006 heeft de gemeente het ecologische beheer willen schrappen, maar wij hebben dat gelukkig kunnen afwenden. Dit jaar zijn we zelfs uitgenodigd om het nieuwe aanbestedingsplan voor het bermbeheer te bespreken. We hebben ondertussen ook contact gezocht met Waterschap de Aa. We zagen dat het ecologisch beheer van de gemeente en dat van het waterschap niet op elkaar aansluiten, sterker nog: elkaar vaak doorkruisen. Het komt voor dat de gemeente in september een berm maait en het maaisel afvoert, waarna in november het waterschap de sloot schoont en het afval op de berm gooit. Daar blijft het dan liggen en alles wordt weer verrijkt. Inmiddels is er 2 keer per jaar overleg tussen het IVN en het waterschap, maar de praktische uitvoering van het besprokene blijft moeilijk.

“ in 2006 heeft de gemeente het ecologische beheer willen schrappen, maar wij hebben dat gelukkig kunnen afwenden ”

Zandblauwtje

Floron werkgroep in actie (foto Eric Kaelen).

Een deel van de Florongroep in 2013.

Jaarrond actief

Onze FLoron-werkgroep bestaat nu uit 5 personen die vol enthousiasme iedere woensdagmiddag, van 1 mei tot 1 oktober van 13.30 u tot 17.00 u, in de bermen van Bernheze te vinden zijn. In de wintermaanden komen we 1 keer per maand bij elkaar in de Groenling. Dan maken we een selectie van de bermen die we het seizoen daarna gaan bekijken en verdiepen we onze kennis. Meestal gaan we om het jaar en steeds in een andere maand naar een specifieke berm. Van alle planten die we tot nu toe in Bernheze gevonden hebben is een totaallijst gemaakt. Die bevat inmiddels 479 plantensoorten. Ieder jaar vinden we meer soorten. We krijgen steeds meer kennis en daardoor gaat het ook sneller en kunnen we meer aandacht besteden aan nieuwe en bijzondere planten. Afgelopen winter hebben we van enkele bermen, waar we al 3 of 4 inventarisaties hadden uitgevoerd, de resultaten vergeleken. We wilden bekijken of de beoogde verschralling al voor toename van de diversiteit van planten gezorgd had. Jammer genoeg vielen er nog geen conclusies te trekken.

Hoogtepunten en dieptepunten

De leukste stukken om te inventariseren zijn natuurlijk de ecologische verbindingzones: Kilsdonkse molen en Zwanenburg, Aa meander bij het kasteel en bij de Looz Corswarem Hoeve te Heeswijk-Dinther, de Platte Del te Nistelrode en de Groote Wetering bij Heesch. Het dieptepunt van onze tochten was de afgelopen 2 jaar wel de ecologische verbindingzone Leijgraaf bij Vorstenbosch. Het waterschap Aa en Maas besloot om het beheer met schapen uit te voeren en dus werd er gedurende een aantal weken een grote groep schapen op dit smalle stuk gezet. Het gevolg was dat er werkelijk niets meer groeide en het tot aan het water de grond vergeven was van keutels. Bij het Heilarens hooiland zijn we ondertussen zelfs gestopt met inventariseren. Dit stuk is zo overbested dat het nog wel 50 jaar kan duren voor we enige verschralling zouden zien.

Geen een plantje ontsnapt aan hun aandacht (foto Eric Kaelen)

“Een keer zaten we in de berm koffie te drinken en riepen een paar mensen 'Hé, jeugdnatuurwachters'. Het is maar goed dat ze ons even daarna niet hebben zien opstaan.”

Grote Ratelaar

Herkenning

Wij zijn, in het veld trouwens heel gemakkelijk te herkennen aan onze felgroene shirt en sweaters. Dat levert vaak leuke opmerkingen op zoals: “Zijn jullie wat kwijt” of “Zoeken jullie iets”. Een hele leuke kwam ook van leerlingen van Bernrode die vroegen of wij planten aan het zoeken waren. Op ons ja kwam als reactie “Goed bezig”. De laatste reactie was ook leuk: “Zitten ze er nog?”. Een keer zaten we in de berm koffie te drinken en riepen een paar mensen 'Hé, jeugdnatuurwachters'. Het is maar goed dat ze ons even daarna niet hebben zien opstaan. Ook kregen we een keer spontaan koek aangeboden bij onze koffie door aanwonende.

Plezier

Wij doen dit werk nog steeds met veel plezier, maar zijn wel tot de conclusie gekomen dat we af moeten van het idee dat er in Bernheze echte verschraalde bermen zullen komen. Daarvoor is de uitstoot vanuit de lucht te groot.

Meer informatie

Indien jullie willen weten welke planten wij gezien hebben kunnen jullie de lijsten opvragen, inzien bij IVN Bernheze of bekijken op onze website (<https://ivn.nl/afdeling/bernheze/berminventarisaties/rapportage-berminventarisaties>).

Project Watergat

In de afgelopen 2 jaar is er binnen IVN Bernheze een nieuwe groep natuurgidsen opgeleid. De groep begon met 7 personen maar uiteindelijk bleven er maar 6 over, Wim van Grinsven, Ien van Grunsven, Leonie Jetten, Eric Kaelen, Lily de Kleijn en Mariken Ruiters. De groep werd begeleid door de mentoren Sjan Manders en Frans de Laat. In het kader van de opleiding moesten we als groep ook een natuurgebiedje adopteren en in kaart brengen. Voor deze inventarisatie hebben we gekozen voor een deel van het "Watergat" in de gemeente Bernheze.

Tekst: Lily de Kleijn Redactie: Eric Kaelen

Bovenaanzicht gebied

Het gebied

Het perceel is in eigendom van Brabant Water en ligt tussen de weg "Watergat" en het water "de Bleekloop" (wordt ook wel Venloop genoemd). Het perceel bestaat uit 3 landschapselementen.

Het grootste oppervlakte is door Brabant Water met bomen aangeplant tussen 1982 en 2000 met eiken en beuken en wordt omringd door struweel met verschillende soorten struiken.

In de noordwesthoek is een poel aangelegd die dichtbegroeid is met riet.

Dichtgegroeide poel.

In de noord-oosthoek zijn op een perceel van ruim 7000 m² de bomen gekapt om plaats te maken voor een tijdelijke waterbassin. In 2013 is deze weer verwijderd en kwam de grond braak te liggen. Toen we bij Brabant Water toestemming vroegen om het gebied als adoptiegebied te mogen gebruiken kregen we van de beheerder Mark Bartels de mogelijkheid om een herinrichtingsplan voor het gebied te maken. Wat een fantastische uitdaging!

Randvoorwaarden

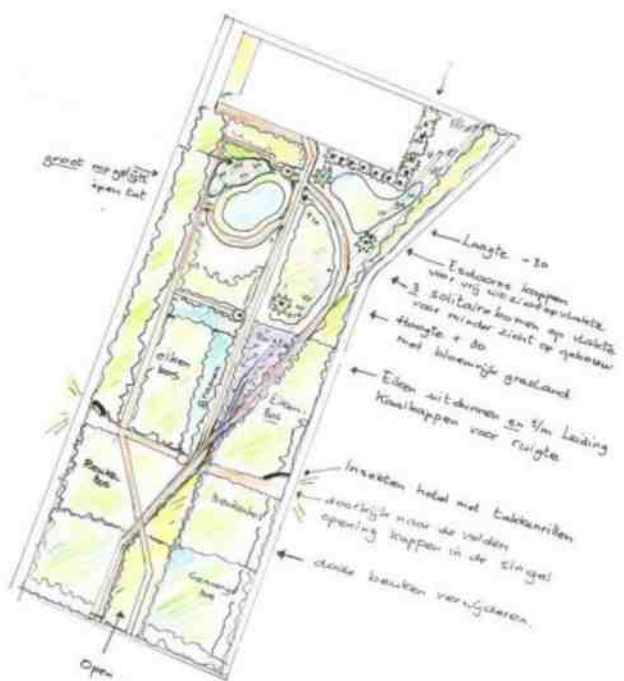
We moesten daarbij wel rekening houden met nogal wat randvoorwaarden van Brabant Water:

- Alleen inheemse planten mogen worden aangeplant.
- Geplande paden mogen niet bestraat worden.
- Het moet onderhoudsvriendelijk zijn.
- Open vlaktes worden om de twee jaar gemaaid.
- Boven leidingen moet een strook van 4 meter breed vrij blijven van beplanting/bouwsels.
- Verlaging van de grond is boven de leidingen niet toegestaan.
- Er mogen geen andere poelen bijgemaakt worden i.v.m. vergunningen.
- Bomen langs de aanwezige bestrating moeten blijven om grasvorming tussen de bestrating tegen te gaan.
- Het bassin dat op het perceel aanwezig is kan niet bij het plan betrokken worden.
- De bestaande bestrating moet gehandhaafd blijven.
- Tot 2 meter van het pad geen bomen/struiken.
- Het perceel moet een natuurlijke uitstraling hebben..
- Er is maar een beperkt budget beschikbaar.

Eerste plan

Naast de herinrichting mochten we ook een plan maken voor het resterende beboste perceel. Ons uitgangspunt was daarbij om het gebied aantrekkelijker te maken voor mens, dier en plant en om een grotere biodiversiteit te verkrijgen. In het bestaande bos lopen leidingen. De grond boven deze leidingen wordt, door Brabant Water, over een breedte van 4 meter boom- en struikvrij gemaakt. Deze gekapte banen in het bos moesten in het ontwerp worden meegenomen. In december 2013 hebben we na een paar proefplannen een uitgewerkt plan ingediend bij Brabant Water. In dit plan hadden we behalve een herinrichtingsplan voor de kapvlakte ook ideeën verwerkt voor de rest van het perceel. Ons voorstel was om behalve boven de leidingen, ook uit-

gebreider bomen te kappen in het bestaande bos. Dit om ruimte te maken voor herbepanting met nieuwe soorten struiken. Bij de keuze daarvan hadden we vooral naar de diversiteit in bloeitijden en vruchtvorming gekeken. Op de kapvlakte hadden we hoogte en laagte gebieden gepland waardoor meer biodiversiteit zou ontstaan in plantengroei. Verder hadden we nog een extra poel gepland. De bestaande poel wilden we uitdiepen en vergroten. Vanwege het uitzicht op de gebouwen stelden we voor om langs het bassin schietwilgen te planten. Om een meer optische verbinding tussen het gebied van de poel en de kapvlakte te krijgen wilde we de ingang van de poel verbreden. Verder wilden we in het bestaande bos openingen naar het omringende landschap maken met doorkijkjes en het plaatsen van bankjes, takkenrillen en insecten hotel.

Eerste plan Watergat

Reactie Brabant Water

Uit de reactie van Brabant Water bleek dat we geen rekening hadden gehouden met de boswet en de noodzaak en verplichting om zo veel mogelijk bos te behouden. Ook wilde Brabant Water geen uitbreiding van de huidige poel. Over het algemeen werd het plan als te veel landschappelijk gezien. In april hebben we een nieuw plan ingediend waar Brabant Water ook nog commentaar op had.

VENEL groep

In de tussentijd werd er wel, met veel energie, samen met de VENEL groep van Bernheze enkele zaterdagen flink gekapt, o.a. boven de leidingen.

Ten zuiden van de poel hebben we daarvan een insecten hotel gemaakt.

insectenhotel bij de poel

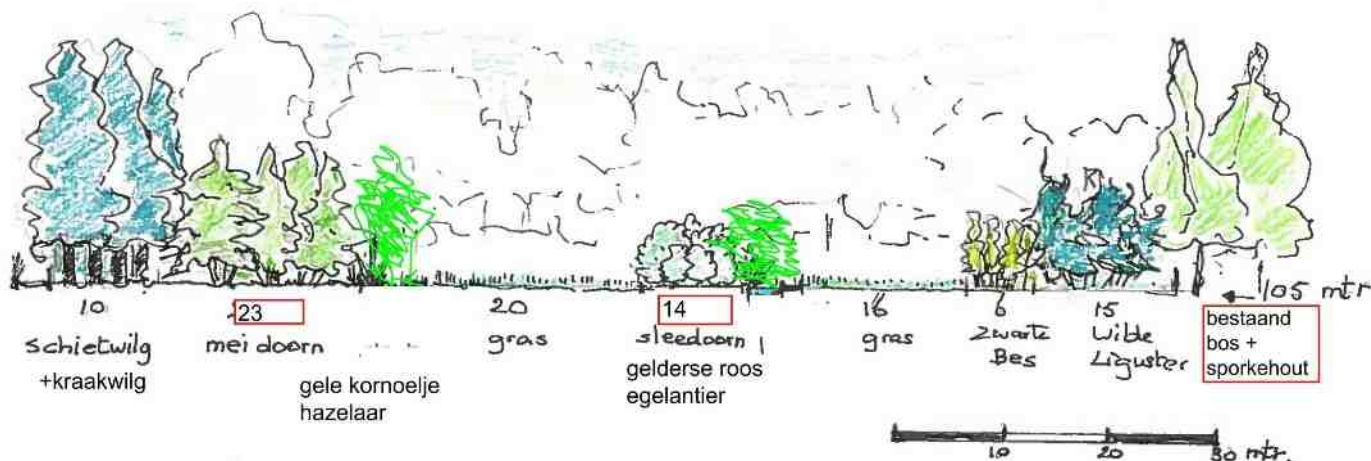
Uiteindelijk plan

Omdat het eind van onze cursus in zicht was en de tijd dus begon te dringen zijn we met Mark Bartels van Brabant Water om de tafel gaan zitten om het commentaar te bespreken. Dat bleek een goede zet want door hier en daar wat kleine wijzigingen door te voeren werd het plan alsnog goedgekeurd. In dit najaar zal het uitgevoerd gaan worden.

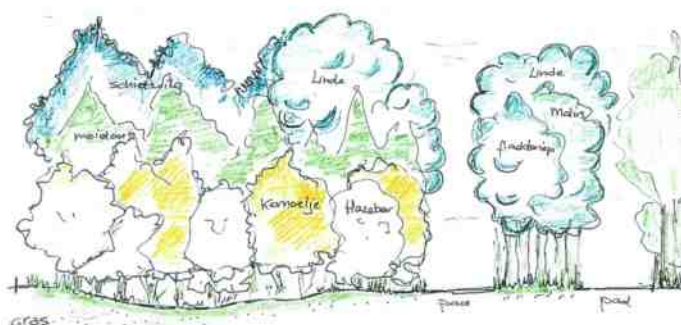

Bovenaanzicht definitief plan voor de kapvlakte de "rechte" lijnen in de tekening zijn de ondergrondse leidingen (tekening Ien van Grunsven). Naast deze tekening zijn er natuurlijk ook tekeningen met de geplande beplanting, oppervlaktes en hoogte verschillen. Verder zijn er de bijbehorende berekeningen van het benodigde aantal planten per soort, plantafstanden, het aantal m3 grond dat verplaatst moet worden enz. Dus alles wat nodig is om het plan uit te voeren.

Dwarsprofiel noor-zuid (tekening Ien van Grunsven)

Dwarsprofiel west-oost (tekening Ien van Grunsven)

Toekomst

De verwachting is dat door het uitvoeren van ons plan het aantal soorten nog verder gaat toenemen. De volgende bomen en struiken zullen er worden aangeplant; schietwilgen, kraakwilgen, fladderiepen, wilde appel, meidoorn, gele kornoelje, hazelaar, sleedoorn, gelderse roos, egelantier, kruisbes, zwarte bes, wilde kardinaalsmuts, sporkehout, wilde liguster en winterlinde.

We blijven betrokken bij het gebied en hebben afgesproken om iedere maand het gebied minimaal een keer als groep te bezoeken. Natuurlijk blijven we ook bij de aanleg die in het najaar begint, betrokken. Ook is afgesproken dat de VENEL groep ieder jaar aan onderhoud zal doen aan dit gebied. Wij verwachten dat het gebied een aanwinst zal worden voor onze regio.

de bleekloop met op de achtergrond het gebied van Brabant Water "watergat" (foto Eric Kaelen)

Inventarisatie

Uit de inventarisaties die we hebben gedaan blijkt het Watergat nu al een behoorlijke soortenrijkdom te hebben. We hebben bijna 50 soorten vogels gespot, dassensporen gevonden, meer dan 90 soorten kruiden gevonden, bijna 30 soorten bomen en struiken, meer dan 30 soorten vlinders, 10 soorten libellen en waterjuffers, 18 soorten kevers, 4 soorten spinnen en tientallen andere insecten (waaronder jammer genoeg ook heel veel vervelende stekende dazen).

icarusblauwtje bij watergat (foto Eric Kaelen)

Project watergat vervolg.....

Ondertussen is er door Brabant Water begonnen met de eerste fase van de uitvoering van ons plan. Bij het schrijven van dit stukje wordt er volop gewerkt aan het aanbrengen van de hoogte verschillen in het terrein. Wij blijven de uitvoering van dit plan volgen en zullen er in dit blad zeker op terug komen.

Natuur is geen luxeproduct

Uit steeds meer onderzoeken blijkt dat natuur een positieve invloed heeft op de gezondheid van mensen.

De eerste Biowalk vond in 2011 plaats in Brabant. IVN, Ziekenhuis Bernhoven en Natuurcentrum Slabroek organiseren daar Biowalks voor mensen met diabetes type 2 die onder behandeling zijn van het ziekenhuis. Wat begon met een pilot, is uitgegroeid tot een methode die zij nu structureel toepassen. De natuurgidsen Lies Verbossen en Mieke van Gerwen van IVN Uden hebben tijdens de pilot veel ervaring opgedaan waar toekomstige gidsen veel profijt van hebben.

Bron: Factsheet IVN-gids Biowalking, Redactie: Léon Weeterings

Wat is IVN-Biowalking?

Biowalking is wandelen in de natuur voor mensen met een chronische ziekte onder begeleiding van een medisch professional en een IVN-gids.

Wat is Biowalking Maashorst?

Biowalking Maashorst is onderdeel van het arrangement 'Meer Maashorst'. Biowalking Maashorst is een samenwerkingsproject van zorggroep Synchroon (samenwerkingsverband van de huisartsen in de regio), ziekenhuis Bernhoven, de drie IVN-afdelingen in de Maashorst (Bernheze, Oss en Uden) en IVN Veghel en IVN Brabant.

Wie is de doelgroep van Biowalking Maashorst?

De doelgroep bestaat uit mensen met diabetes type 2, COPD (longziekten) en met hart- en vaatziekten.

Hoe is een Biowalk opgezet?

Biowalking begint met het verzamelen op de startlocaties. Bij sommige Biowalks prikken de mensen met diabetes hun vinger op de bloedsuikerwaarde te bepalen. Daarna start de wandeling met een half uur stevig doorwandelen. Vervolgens wordt er gestopt bij een bankje of picknicktafel en kunnen de deelnemers even uitrusten. De IVN-gids kan hier iets vertellen over de omgeving. Dan wordt de wandeling gedurende een uur vervolgd als een normale IVN-excursie. Terug op startlocatie wordt gezamenlijk koffie/thee gedronken en krijgen de deelnemers informatie over hun ziekte en de consequenties daarvan. Dit onderdeel wordt verzorgd door de medisch professional bijvoorbeeld praktijkondersteuner, fysiotherapeut, dietist of apotheker. Deze professional wandelt de gehele Biowalking mee en kan al lopend ingaan op vragen van de deelnemers. Lopend spreekuur dus!

“IVN Natuurgids Mieke van Gerwen: “Deelnemers vertellen me dat ze eerst wat huiverig waren, maar ze hebben bij Biowalking geleerd om te gaan met hun ziekte. Ze genieten nu in de natuur.”

Wat is precies de rol van de natuurgids voor de Biowalking?

De natuurgids zorgt voor de route door de Maashorst van ongeveer anderhalf uur. Belangrijk is dat de groep weer op tijd terug is bij de startlocatie. En de natuurgids is verantwoordelijk voor de natuurbeleving tijdens de wandeling. Eigenlijk een gewone IVN-excursie, maar dan wel rekening houdend met deze specifieke doelgroep. De natuurgids stemt daarbij af met de medisch professional. De natuurgids is dus niet verantwoordelijk voor de gezondheid van de deelnemers.

Waar vinden de Biowalks plaats?

We organiseren Biowalks in alle vier de gemeenten van de Maashorst. In elke gemeente hebben we een startlocatie, dat worden er in de toekomst waarschijnlijk meer.

Gemeente Uden: De Vrije Teugel

Gemeente Oss: De Kriekeput

Gemeente Landerd: De Heische Tip

Gemeente Bernheze: natuurcentrum De Maashorst

Hoe vaak en wanneer vinden Biowalks plaats?

Dit najaar beginnen we met in elke gemeente een serie van vier Biowalks te organiseren. In de loop van het project, dat tot oktober 2017 loopt, zullen dat er meer worden. We gaan het hele jaar Biowalks organiseren met uitzondering van juli en augustus.

Wat levert Biowalking mij op?

Uit de praktijk blijkt dat een deel van de deelnemers aan Biowalking zelden of nooit in de natuur komt. Het is een uitdaging om deze mensen een mooie natuurbeleving mee te geven. Ze krijgen met Biowalking meer zelfvertrouwen om vaker te bewegen in de natuur. Ook de samenwerking met een zorgpartner en -professional is voor veel IVN-ers nieuw. Kortom, Biowalking verrijkt je leven!

Waar kan ik meer informatie vinden?

Kijk op www.biowalking.nl. Met vragen kan je terecht bij de projectleider José de Jonge van IVN Brabant, j.de.jonge@ivn.nl.

Jonge steenuiltjes in 'goede handen' bij Uilenwerkgroep.

Uilskuikens en takkelingen

Al vanaf het ontstaan van IVN Bernheze zijn er actieve leden met uilenwerk bezig geweest. Hun uilenbeschermingswerk wordt met medewerking van Brabants Landschap (BL) gedaan. In Heesch, Loosbroek en Nistelrode werkt Eric van Dijk samen met de Vogelwerkgroep Oss en ZLTO, en in Heeswijk-Dinther en Vorstenbosch werk ik samen met Harry van de Berg van de WBE Aa en Leijgraaf en ook met ZLTO. Dit zijn mooie voorbeelden van goede samenwerking tussen meerdere partijen.

Tekst: John Davies

Uilensoorten

De vier 'vertrouwde' uilen die we vaker in Nederland zien zijn de Kerkuil, Steenuil, Bosuil en Ransuil maar gelukkig zien we nu ook meer Velduilen en zelfs Oehoe's.

De uilenwerkgroep Bernheze werkt bijna uitsluitend voor Steen- en Kerkuilen door nestkasten te plaatsen, deze schoon te maken, de broedresultaten vast te leggen en aan Brabants Landschap door te geven. (Er wordt ook wel eens een enkele bosuilenkast geplaatst.)

Deze beide uilen soorten zitten niet meer in de gevarenzone in Brabant. Dankzij het werk van 72 uilenwerkgroepen en met behulp van Brabants Landschap zijn er de laatste jaren 4500 projecten uitgevoerd. Deze bestonden uit o.a. het plaatsen van knotwilgen en het inzaaien van bloemrijke akkerranden, ter verbetering van het biotoop voor deze twee soorten uilen.

Steenuil en haar jongen.

kerkuil

Nestkasten

Vorige jaar werden er 32 Kerkuilen- en 67 Steenuilen nestkasten door de uilenwerkgroep Bernheze onderhouden, en dit jaar zijn er ook enkele nieuwe geplaatst. Jammer genoeg worden maar weinig van deze kasten door uilen bewoond en verreweg de meeste krijgen andere bewoners! De meest voorkomend indringers zijn kauwen, holendui-ven en spreeuwen, maar Eric heeft zelfs een halsbandpar-kiet bij een steenuilenkast in Heesch gesignaleerd!

Voedsel

Het voornaamste voedsel voor beide uilen zijn muizen. De Steenuil pakt daarnaast ook kikkers en insecten, zoals li-bellen. Hierdoor heeft hij minder last van strenge winters zoals die van 2013.

De Kerkuil heeft echter een zeer moeilijk jaar gehad van-wege het grote tekort aan muizen, met zelfs 66% minder broedsels dan een jaar daarvoor. Gelukkig zagen we dit jaar dat, na een zachte winter, de Kerkuil zich sterk hersteld heeft. Sommige paren hadden zelfs meerdere succesvolle leg-sels.

“ Dankzij het werk van 72 uilenwerkgroepen en met behulp van Brabants Landschap zijn er de laatste jaren 4500 projecten uitgevoerd. ”

Jonge Kerkuil.

Ook gek op uilen?

Onze uilenwerkgroep kan altijd meer vrijwilligers gebruiken omdat we steeds meer kasten moeten ophangen en onderhouden. Als je geïnteresseerd bent om te helpen, neem dan contact met mij op en misschien sta je binnenkort onderaan of bovenop de ladder!

2004 Op bezoek bij een gastgever van een uilenkast.

werkgroep in actie

Samenwerking Natuurorganisaties Maashorst

UDEN - Woensdag 20 augustus jl. is de stichting 'Natuur- en Milieuverenigingen De Maashorst' opgericht. Onder toezicht van notaris Van Gulick werden door Jos van der Wijst (voorzitter), Jan-Willem Hermans (secretaris) en Frans de Laat (penningmeester) de handtekeningen gezet onder de oprichtingsakte. De stichting heeft zich tot doel gesteld om vanuit de diverse natuurorganisaties de belangen, aangaande de verdere ontwikkeling en behoud van de Maashorst, te behartigen en een aanspreekpunt te vormen richten de beleidsbepalende instanties.

In de nieuwe stichting zijn een aantal natuurorganisaties ondergebracht die in het natuurgebied de Maashorst actief zijn. Dit zijn: IVN; Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie, afdeling Uden, Oss en Bernheze, Vogelwacht Uden e. o., Stichting Natuur en Milieu Landerd, Stichting Dassenwerkgroep Brabant, Stichting Landschapsbeheer Oss en Stichting Vrijwillig Landschapsbeheer Uden. Van elke organisatie zit een afgevaardigde in de stichting natuurorganisaties de Maashorst. Voorzitter Jos van der Wijst: "Deze organisaties werken overigens al negen jaar intensief samen in de Maashorst. In de stuurgroep de Maashorst, waarin diverse instanties zitting hebben zoals de omliggende gemeenten, het Waterschap, Provincie, DLG, Stichting ARK en Staatsbosbeheer, wordt de verdere ontwikkeling van de Maashorst bepaald. Hierin hebben de natuurverenigingen, naast de Maashorstboeren en recreatieondernemers, een belangrijke rol. Door de kwaliteitsimpuls die dit gebied de komende jaren gaat krijgen is het zaak dat de aangesloten natuurverenigingen als een aanspreekpunt fungeren, waarbij de belangen van de diverse organisaties gezamenlijk worden afgewogen en behartigd." Het inventariseren van de natuurwaarde is een van de taken van de stichting evenals het verzorgen van excursies en het bieden van ondersteuning bij het onderhoud van de natuur. "Er is veel kennis en data aanwezig bij de natuurorganisaties maar ook de vele vrijwilligers die hier tijd en energie in willen steken. Door als stichting te opereren kunnen door genoemde overheidsinstanties met één partij afspraken worden gemaakt. Daarnaast kan optimaal rekening worden gehouden met de aanwezige waarden, bijvoorbeeld bij bosomvorming, nieuwe ontwikkelingen en de verdere in-

richting van het gebied", besluit Van der Wijst.

Duizend soorten

De stichting is van plan om in het voorjaar van 2015 'het weekend van de duizend soorten' te organiseren. Dat weekend wordt geprobeerd om duizend verschillende soorten te ontdekken in de Maashorst. Het gaat daarbij om planten, insecten, vogels, vissen, amfibieën, reptielen en zoogdieren. Meer informatie over dit bijzondere weekend wordt te zijner tijd bekend gemaakt.

Plannen in de praktijk brengen

IVN Bernheze komt op voor de natuur en het landschap in gemeente Bernheze door mee te praten en mee te denken over de inrichting van ons buitengebied en het landschap wat daar bij past. Om dit opkomen voor de natuur in de praktijk te brengen, is de werkgroep natuurontwikkeling en gemeentelijke plannen vertegenwoordigd in diverse overlegorganen bij projecten, die raken aan natuur en landschap. Een belangrijke overlegorgaan is de adviesgroep Flora en Fauna, waarin de gemeente wordt geadviseerd over diverse onderwerpen, zoals ecologische verbindingen, de inrichting van het landschap en de promotie van natuur en recreatie met evenementen in het buitengebied. De deelnemende partijen in de adviesgroep zijn de ZLTO afdeling Bernheze, Wildbeheereenheid, Bernhezer buitenwacht, Heemkundekring, Waterschap de Aa en Maas, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer en IVN.

Tekst: Theo Brienens, Foto: Rini Smits

Een terugblik

In de tweede helft van de vorige eeuw is door de ruilverkaveling veel natuur verloren gegaan in het buitengebied van wat nu de gemeente Bernheze is. Dit is niet zonder slag of stoot gegaan; IVN en ook andere natuurorganisaties hebben destijds kritisch gereageerd op deze ontwikkelingen, met bezwarenprocedures, krantenberichten etc. Uiteindelijk heeft dat ertoe geleid dat bij de samenvoeging tot één gemeente Bernheze de diverse belangengroepen in het buitengebied bij elkaar zijn gebracht in de adviesgroep Flora en Fauna. Deze overlegstructuur is succesvol gebleken en heeft de gemeente ertoe gebracht dit overleg ook uit te breiden naar andere beleidsterreinen in het buitengebied. Er wordt nagedacht om ook op het gebied van ruimtelijke ordening en economie (en recreatie) zo'n structureel "partneroverleg" vorm te gaan geven.

Natuurontwikkeling

De werkgroep natuurontwikkeling en gemeentelijke plannen houdt zich niet alleen bezig met belangenbehartiging, maar ook met het ontwikkelen van nieuwe natuur, dorpssommetjes en het in stand houden van een wandelpaden-netwerk. Bernheze is nog steeds een belangrijk gebied voor weidevogels, zangvogels en dassen. Het aantal dassenburchten is de laatste jaren uitgebreid, het aantal jonge steenuilen neemt jaar op jaar toe en ook de boerenzwaluw zien we weer terug in ons landschap. Dankzij de aanwezige zandpaden, houtsingels en houtwallen, kleine bossages en slootjes en greppels is er voldoende nestgelegenheid en voedsel aanwezig om hier te overleven.

Meedoen

Wie het leuk/interessant vindt om dit belangrijke werk achter de schermen mee vorm te geven en in de praktijk te brengen; we zijn steeds op zoek naar nieuwe vrijwilligers die mee willen denken en doen. Circa één keer per maand komen we bij elkaar om nieuwe ideeën te ontwikkelen, werkzaamheden op elkaar af te stemmen en tot gezamenlijke standpunten te komen.

Aanplant erfbeplanting agrarisch bedrijf, project in samenwerking met ZLTO en WBE.

De Abdijtuin; verleden tot heden

Nadat vele, vele jaren achter elkaar de boomgaard, met laagstam - fruitbomen, in de tuin van de Abdij van Berne prachtige oogsten had opgeleverd, en de oude bomen niet meer echt levensvatbaar waren, werd in 2001 het besluit genomen om de fruitbomen te rooien. Samen met Brabants Landschap en IVN Bernheze werd met de Abdij van Berne een prachtig plan gemaakt, waarbij de natuur de hoofdrol kreeg toebedeeld. In december van hetzelfde jaar werd al begonnen met het rooien van een hoge oude windsingel langs de abdijgracht.

Tekst en foto's: Fons Jacobs

2002; Vanwege de winterse weersomstandigheden wordt pas in de lente van 2002 het werk weer hervat. Waar de windsingel langs de gracht had gestaan wordt het vrij steile talud wat minder steil vergraven. Daar dit de noordzijde betreft, betekent dit dat er een stukje warme biotoop ontstaat, waar diverse soorten planten en insecten zich goed in thuis zullen gaan voelen.

Vóór de 'Uithof' komt een aparte tuin voor de diverse planten en bloemen, die nu nog bij de boomgaard staan. Deze bloemen- en plantentuin zal worden omgeven door een heg van Haagbeuk.

Nadat alle fruitbomen zijn gerooid wordt begonnen met het uitgraven van een grote poel.

De vrijkomende zwarte grond wordt niet afgevoerd maar, nadat van de vrijkomende gele grond een lange wal is gemaakt, gebruikt om deze wal af te dekken met een laag van ongeveer een halve meter dikte.

In de hoek tegen het bestaande weiland en de nieuwe wal langs de gracht moet een kleine boomgaard met 12 hoogstam - fruitbomen komen, omgeven door een gemengde haag. De voorbereidende grondwerkzaamheden hiervoor worden ook uitgevoerd.

Er worden wandelpaden uitgegraven, en opgevuld met gebroken puin, en daarna afgedekt met een laag gralux, welke mooi glad afgewerkt wordt, opdat ook mensen in een rolstoel van de wandelpaden gebruik kunnen maken.

Een prachtige nieuwe bijenhal en een overdekt informatiepaneel worden gerealiseerd, welke door hun eikenhouten onderdelen, heel goed in het natuurlijke landschap zullen worden opgenomen.

Intussen dient het najaar zich aan; tijd om de nieuwe tuin te gaan aanplanten. Meer dan 2500 boompjes en struiken worden in diverse singels en op de aangelegde aarden wallen aangeplant. De hoogstam - fruitboomgaard en de gemengde haag er omheen worden eveneens aangeplant. Zo ook de Haagbeukenheg om de bloemen- en plantentuin. Langs de toegangsweg komt een Beukenheg tot aan het 'Fruithuis'.

2003; In het voorjaar wordt het niet-aangeplante deel van de tuin ingezaaid met een 'wilde - planten' zaadmengsel. In de poel wordt een hardhouten vlonder gemaakt met een aansluiting op het naastgelegen wandelpad

Na enkele maanden is het ingezaaide deel van de tuin een grote bloemenzee; de bijen hoeven niet ver te gaan om hun kostje bij elkaar te scharrelen.

“ Het reguliere onderhoud van de Abdijtuin gaat daarbij onverminderd door. ”

In de bloemen- en plantentuin moet flink gewerkt worden om alle 32 vakken, elk 1 meter breed en ongeveer 7 meter lang, netjes en onkruidvrij te houden.

2004; In de loop van het jaar ontstaan plannen om tussen de bloemen- en plantentuin en de 'Uithof' een vlindertuin aan te leggen. Op 11 november is op papier een ontwerp klaar; het plan zal in het voorjaar van 2005 worden uitgevoerd.

2005; Op 17 maart worden, daar waar de vlindertuin moet komen, enkele coniferen gerooid. Op 21 maart wordt de grond van de aan te leggen vlindertuin mechanisch gespit en daarna uitgevlakt.

Op 24 maart wordt de vlindertuin aangeplant; 25 soorten vlinderlokkende planten, totaal meer dan 170 stuks vormen de basis van de nieuwe vlindertuin.

De planten in de vlindertuin groeien goed, dus is er wel weer tijd voor een nieuw idee; een insectenmuur zou wel heel mooi passen in deze natuurlijke Abdij - omgeving. Op 11 april 2005 is op papier een ontwerp klaar; een 6.20 meter lange, gebogen muur in een trapgevelvorm, gemetseld van oude klinkertjes, een verwijzing naar het Slotje van de Abdij. Hierin uitgespaard 2 spitsboogvormige nissen, verwijzend naar de abdijkerk, opgevuld met oude leien, ook weer een verwijzing naar de dakbedekking van diverse abdijgebouwen. Tevens 3 uitsparingen waarin Riet zal worden aangebracht; ook zullen enkele voorgeboorde houten klossen in de muur worden ingemetseld, dit als nestgelegenheid voor diverse soorten solitaire bijen. De muur zal worden afgedekt met kleine rode dakpannen.

Op 14 april wordt begonnen met het uitgraven voor de fundering, het maken van een fundering, en het tot aan maaiveld opmeten van de insectenmuur. Op 26 mei 2005 wordt de laatste hand gelegd aan de insectenmuur; het is werkelijk een toegevoegde waarde, mooi passend in zijn natuurlijke omgeving.

2006; In maart worden 375 nieuwe struiken en boompjes geplant om het geheel nog wat aantrekkelijker te maken. Ook worden 5 Mispels (*Mespilus germanica*) achter een tuinbank geplant; deze zullen dienst doen als een natuurlijk zonnescherm. Een appelboomje dat elders op het terrein staat wordt in een apart gedeelte van de bloemen- en plantentuin geplant.

2007; Dit jaar wordt zorg gedragen dat alle nieuwe aanplant de best mogelijke groeikansen krijgt; dus onkruidvrij houden en de bovenlaag van de grond ter plaatse van alle aanplant goed los houden. Het reguliere onderhoud van de Abdijtuin gaat daarbij onverminderd door.

2008; Voorjaar; 50 struiken en boompjes worden langs de bijenhal aangeplant om de aan- en uitvliegroute van de bijen wat hoger te leggen, omdat de bijen soms hinderlijk zijn voor de wandelaars op het naastgelegen wandelpad. Ook worden er nog een 30-tal boompjes geplant, daar waar voorheen geplante boompjes het niet gehaald hebben.

In een apart gedeelte van de bloemen- en plantentuin worden op 4 december 2008 9 stuks perenboomjes (*Pyrus communis* 'Gieser Wildeman') geplant. Deze ruimte was vrij gekomen omdat terplekke geen Knopig helmkruid (tegen aambeien) meer werd geteeld.

“ Steeds meer mensen weten de stilte en de
schoonheid van de Abdijtuin te waarderen. ”

2009; Intensief onderhoud van het gehele terrein, met inbegrip van snoeiwerk langs de gracht en van de diverse hout-singels. Ook de fruitboomgaard heeft extra aandacht nodig omdat de bomen niet echt goed willen doorgroeien. Door het aanbrengen van boomspiegels, dus het ter plaatse verwijderen van de grasmatten, en het door de bovenlaag mixen van flink wat compost, gaan de fruitbomen de komende jaren hopelijk beter groeien.

2010; Ook dit is een jaar van zorgdragen dat alle nieuwe aanplant goed door kan groeien. De aangelegde houtwallen zorgen voor steeds meer intimiteit, de wind heeft steeds minder vrij spel. Dat samen zorgt er voor dat het almaar prettiger wordt om in de Abdijtuin te vertoeven.

2011; Dit voorjaar wordt in het oude privégedeelte van de abdijtuin langs de gracht een grote vleermuizenkelder aangelegd, die op een in- en uitvlieggedeelte na, volledig aan het oog onttrokken wordt door alles af te dekken met een flinke laag zwarte grond. Hierop worden een paar honderd boompjes en struiken geplant.

Tijdens een zware storm waait in de voortuin een oude treurwilg om. Het bovendeel van de stam wordt bij de grote poel geplaatst als rust- en uitkijkplek voor diverse (water)vogels.

Tussen de aanplant op de vleermuizenkelder tiert intussen het 'onkruid' welig; dus ook hier moet flink geplukt en geschoffeld worden om de jonge aanplant groeikansen te bieden.

In de loop van het jaar wordt besloten om de 'Uithof' en het 'Fruithuis' te slopen; eind november beginnen de sloopwerkzaamheden.

Een klein gedeelte van het 'Fruithuis' moet blijven staan omdat zich daarin een grote, nog werkende, grondwaterpomp bevindt. Ondertussen wordt een plan gemaakt en op papier uitgewerkt om het vrijkomende tuingedeelte geheel opnieuw in te richten.

2012; In januari en februari gaan de sloop- en grondwerken gestadig verder en begin maart beginnen we met de uitzetwerkzaamheden voor een uitbreiding van de vlindertuin, het uitzetten voor de nieuw te planten hagen, het markeren van plaatsen waar 5 parklampen moeten komen, met daar tussenin elke keer 2 Amberbomen (*Liquidambar styraciflua*). Rondom het nieuw te bouwen 'pomphuis' brengen we opsluitbanden aan en vullen dat aan met tegels en gralux.

Begin april wordt langs het wandelpad een extra tuinbank geplaatst met een plek voor rolstoelen er vóór, zodat het wandelpad vrij blijft als begeleiders plaats nemen op de bank.

Eind april worden de 5 parklampen geplaatst en aangesloten. De 8 Amberbomen, de beukenheg en de haagbeukenheg worden geplant, en nieuwe gazons worden ingezaaid.

Het nieuwe pomphuis wordt in een passende stijl van eikenhout gebouwd. Er is ook wat plaats in voor divers tuingereedschap. Onder de overstek achter, is plaats voor een tuinbank.

Ook wordt begonnen met het aanplanten van het nieuwe gedeelte van de vlindertuin.

Eind juni is het nieuwe plan volledig gerealiseerd; nu mag de natuur zijn werk doen, daarbij door ons wat geassisteerd in de vorm van wieden, snoeien en schoffelen.

2013; In februari maken we in de plantentuin een bordesje waarop een tuinbank wordt geplaatst; je moet toch ook af en toe kunnen genieten na al je inspanningen!

De aangeplante hagen en de planten in de vlindertuin beginnen nu goed te groeien, het wordt een mooi geheel; het lijkt wel alsof het al vele jaren zo is geweest. We hebben nu nogal wat meer werk dan vóór de tuinverandering; alleen al de vlindertuin is nu ongeveer 300 vierkante meter; ruim 2 keer zo groot als voorheen, veel snoei- wieden- en schoffelfwerk.

2014; Doordat het afgelopen 'winter' bijna niet heeft gevoren tiert het onkruid in de vlinder- en plantentuin welig; we moeten weer de strijd aangaan om niet alles te laten overwoekeren. Toch maken we nog wat tijd vrij om vóór de insectenmuur een tuinbank te plaatsen; vanaf dit plekje kun je mooi het gedrag van de actieve solitaire bijen gadeslaan. Zoals de tuin er nu bij staat is hij in grote lijnen 'af', maar er zal altijd nog ruimte zijn voor het aanbrengen van wat nieuwe accenten. Voorlopig rest ons slechts intensief onderhoud van de mooie Abdijtuin.

Steeds meer mensen weten de stilte en de schoonheid van de Abdijtuin te waarderen. Een waardevolle plek in Heeswijk dus, die we in de toekomst zullen moeten koesteren.

Afscheid.....

In verband met het 30 jarige jubileum van het IVN Bernheze vroeg de redactie mij een stukje te schrijven. Een dubbel gevoel in mijn geval daar ik ook afscheid ga nemen van het IVN Bernheze/Oss wegens verhuizing naar Oisterwijk. Ook afscheid nemen van een door ons omgebouwd weiland tot volgroeide siertuin van 6000 m2, vol met vlinders en libellen, eekhoorns, hazen, fazanten, eenden, kikkers en een diversiteit aan vogels en steeds weer andere bloeiende planten, doet pijn.

Dit alles te moeten achterlaten valt voor ons niet mee, maar we zijn dankbaar dat we dit mochten meemaken. Zo'n grote tuin geeft natuurlijk altijd behoorlijk veel werk en dat lukt alleen als je er samen voor gaat. Wij hadden dat geluk en we hebben er dan ook heel veel moois voor teruggekregen.

tekst en foto's: Kees Boom

Jeugd

Ik kan mij nog uit mijn jeugd herinneren, toen ik nog in Oisterwijk woonde en ongeveer 7 jaar was (nu al 60 jaar geleden), dat de Voorste en Achterste Stroom kraakhelder waren en je zo op de bodem naar de waterplanten kon kijken. Later werden deze riviertjes erg vervuild door de schoenfabrieken die Oisterwijk rijk was. Gelukkig heb ik de ommekeer ook meegemaakt en gaat het daar en op meerdere plaatsen, mede o.a. dankzij de inzet van het IVN, nu weer veel beter. Ook het feit dat we als kinderen via mijn vader vroegtijdig in aanraking kwamen met de bossen en de vennen heeft er later voor gezorgd dat ik veel interesse kreeg in de natuur en een goed milieu belangrijk vind.

“Mede door de vele bloemen, planten en waterpartijen in onze tuin raakte ik steeds meer geïnteresseerd in de libellen, vlinders en andere insecten.”

Werkgroep Vlinders en Insecten

In een ver verleden heeft Cent van de Berg mij overgehaald me bij de de Milieuvereniging Bernheze aan te sluiten. Toen deze ophield te bestaan hebben we gekozen voor IVN Bernheze. Hier kwam ik in aanraking met de Werkgroep Vlinders en Insecten. Wat ik daarvan meeneem zijn heel veel foto's en mooie herinneringen. Mede door de vele bloemen, planten en waterpartijen in onze tuin raakte ik steeds meer geïnteresseerd in de libellen, vlinders en andere insecten. De uitjes met de werkgroep Bernheze/Oss hebben ook zeker mijn grote belangstelling aangewakkerd. Dit zijn mensen die ook gegrepen zijn door al het moois wat de natuur ons te bieden heeft en het belangrijk vinden dat we daar zuinig op moeten zijn. Daarom is het zeker van belang dat IVN Bernheze blijft voortbestaan.

Medicabeer - *Diaphora mendica* f. *radiata* cock

Zeldzame nachtvlinder

Via mijn buitenlampen aan huis krijg ik ook heel veel nachtvlinders op bezoek. Ik heb geen speciale lampen en ben ook geen nachtmens, maar voor ik altijd naar bed ga en 's ochtends als ik wakker word kijk ik altijd wat er aan nachtvlinders op de witte muren van ons huis zit.

Mijn mooiste waarneming (elk insect heeft van dichtbij wel een zekere schoonheid) was toch de zeer zeldzame nachtvlinder Menicabeer - *Diaphora mendica* f. *Radiata* Cock met strepen in plaats van met stippen. Daar was alleen maar een museum exemplaar en een waarneming van bekend bij de Vlinderstichting.

Ik heb van 2005 t/m 2012 22 soorten dagvlinders en 185 soorten nachtvlinders geteld in de tuin waar het eerst alleen maar weiland was.

Foto's van insecten

Het valt niet mee in een tijd waar iedereen geboeid zijn door tablet en mobieltje om ze warm te krijgen voor de natuur. Daarom heb ik ook veel bewondering voor al die mensen die de kar willen en hebben getrokken en steeds het voortouw willen nemen om deze club draaiende te houden.

Zelf ben ik meer iemand van achter de schermen. In samenwerking met Fons Jacobs en andere leden van de insectenwerkgroep IVN Bernheze/Oss heb ik de afgelopen periode veel tijd gestoken in het opzetten van een insectensite op de Website van het IVN Bernheze. Deze bevat nu 1559 foto's en 479 soorten van Insecten. Alle foto's zijn door negen verschillende leden aangeleverd en vullen elkaar soms prachtig aan. Hopelijk worden mensen door deze afbeeldingen geprikkeld om ook zelf op pad te gaan of samen met de werkgroep Insecten van het IVN.

“Het valt niet mee in een tijd waar iedereen geboeid is door tablet en mobieltje om ze warm te krijgen voor de natuur.”

Verhuizing

Verder wens ik ook het IVN Bernheze nog vele goede jaren toe en ik hoop dat ieder op zijn manier, in dat wat hem of haar interesseert, een steentje of kei wil bijdragen. Door jullie inzet wordt de wereld een beetje mooier en kan bij andere mensen de interesse in de natuur ontwakken.

Wie weet kom ik jullie ooit nog tegen in de bossen, de vennen of op "de Kampina" of in het mooie en gezellige centrum van Oisterwijk.

Het was de afgelopen 26 jaar fijn wonen in de Gemeente Bernheze. Nu is het weer tijd voor "de Parel van Brabant" en ga ik terug naar mijn roots. We zullen daar zeker fijn kunnen genieten van al het moois wat de natuur te bieden heeft. En in ons geval gaan we ook zeker meer naar onze kinderen en kleinkinderen in het verre Australië en Aruba. Als jullie dit lezen zijn we al verhuisd en beginnen we aan een nieuwe fase in ons leven.

Na 1 september is mijn e-mail adres boom.backx@hotmail.com

Het gaat jullie allemaal goed.

Met vriendelijke groet,
Kees Boom

Rups van een nachtvinder met de naam Plakker - *Lymantria dispar*.

Verslag ALV 25 maart 2014

Aanwezig: John Davies, Mariken Ruiter, Leonie Jetten, Pim Willems, Joost Willems, Jan Dortmans, Léon Weeterings, Martien van Helvoirt, Henk Bronts, Joke Bongenaar, Fons Jacobs, Annie Kriele, Alfons Guiaux, Eric Kaelen, Eric van Dijk, Jo van den Heuvel, Harry van de Pas, Theo Brienens, Peter Kriele, Frans de Laat, Ien van Grunsven, Jan Smets, Lily de Kleijn
Afgemeld: Ger Burger, Mariëlle de Bont, Wim van Grinsven, Rob Cremers, Dirk Keij, Jan Prinsen, Joost Jansen, Henk Kuijs, Marlies en Fred Lennings

1. Opening en vaststellen agenda

Frans legt uit dat we geen INFO vóór de alv hebben kunnen maken en dat we een oplossing zoeken om de toekomst van het blad te garanderen, Er zijn geen nieuwe punten voor de agenda.

2. Bespreken verslag alv van 12 november 2013

Tekstueel: geen opmerkingen. Inhoudelijk: Henk Bronts meldt dat jongens van de leer-werk boerderij Looz Corswarem-hoeve het onderhoud van de Ridder Robert Route gaan doen.

3. Bespreken jaarverslag van 2013

Tekstueel: geen opmerkingen. Inhoudelijk: Theo vindt dat de inleiding te negatief is; Fons zegt dat het aantal van 460 geïnventariseerde planten voor de hele periode 1998 t/m 2013 is en dat het aantal van 24 vlinders in de abdijtuin voor de periode 2007 t/m 2013 geldt en niet alleen voor 2013.

4. Bespreken Financieel Jaarverslag 2013

Jan legt adhv een geprojecteerde spreadsheet uit wat onze inkomsten en uitgaven waren. Fons vindt dat onze ledencontributie erg laag is. We zullen over een eventuele verhoging nadenken en er in de alv van november op terugkomen. Harry is van mening dat we in twee stappen naar de IVN landelijke norm van €24 kunnen overgaan. Leonie vertelt dat de kascommissie de boeken heeft gecontroleerd en alles in orde is. Jan Dortmans verlaat de kascommissie en zijn plaats wordt door Harry van de Pas ingenomen.

5. Mededelingen

IVN Bernheze is in 2014 de regio vertegenwoordiger van de regio N-O Brabant en Frans is al een keer naar een vergadering van de Landelijke Raad geweest. Het is wel nuttig om te horen wat de landelijke plannen zijn.

INFO: we willen een redactiecommissie opstellen en we gaan dit jaar een speciale jubileumuitgave maken. Léon en Eric Kaelen zijn de eerste leden maar we hebben er minstens nog een nodig. Theo zegt dat hij zal helpen.

30-jaar jubileum: we willen een feest organiseren en hebben een feestcommissie nodig om dit goed te regelen. Niemand stelt zich beschikbaar en het bestuur zal dit in hun volgende vergadering verder bespreken.

Huisvesting: we hebben vorige jaar een nieuw contract met de gemeente afgesloten voor het huren van De Groenling. We hebben ook met de inventarisatie van alle verenigingsgebouwen in Heeswijk-Dinther meegedaan met het oog op het eventueel delen van een ruimte, maar hier is niets concreets uit gekomen.

Bestuur: we zoeken altijd nieuwe leden en in het najaar moet er een nieuwe voorzitter komen.

Maashorstfair: wie kan op zondag 18 mei tussen 10 – 17 uur een kraam helpen bemannen? Jan Dortmans is bereid om dit te doen maar we moeten minstens nog een persoon zien te vinden.

6. Rondvraag

Eric Kaelen: zouden we geen accommodatie in de oude MOB-gebouwen naast het golfterrein tussen Heesch en Nistelrode kunnen vinden?

Harry: afgelopen seizoen heeft de Venelgroep 840 uur werk geleverd. Er is nu met de gemeente afgesproken dat we het natuurspeelbos in Dinther zullen onderhouden. Dian Langhuizen van CUBE heeft gevraagd of we bij een 'landart project' bij Zwanenburg op de open monumentendag in september kunnen helpen. Het project bestaat i.h.v. '70-jaar bevrijding van Heeswijk-Dinther'. We hoeven niet met de voorbereidingen te helpen maar slechts op de dag zelf. Hij zal Cent over de eventuele inzet van gidsen benaderen.

Theo: er is veel belangstelling voor uilen en zouden we niet ergens een webcam in een uilenkast kunnen plaatsen? Het bestuur zal zich hierover beraden.

9:00 Einde van alv; pauze.

7. Ledenavond

Na de pauze geeft Lily de Kleijn een zeer interessante presentatie over de natuurontwikkeling in het Watergat - het 'afstudeerproject' van onze zes nieuwe natuurgidsen.

INDIEN ONBESTELBAAR:
P/A ABDIJSTRAAT 40
5473 AG HEESWIJK - DINTHER

Steun ons

Leden €19,-- per jaar
Huisgenootleden €11,-- per jaar
Jeugdleden en studenten € 10,-- per jaar

Je krijgt het contactblad **BLADGROEN** van IVN Bernheze twee maal per jaar thuis gestuurd.
Vanuit IVN Nederland krijg je vier maal per jaar het blad 'Mens en Natuur'.

Wil je lid worden?
Vul dan het inschrijfformulier op de website in en stuur dit op naar het secretariaat. Je bent van harte welkom.

Schenken & Giften:

IVN Bernheze is een ANBI
(Algemeen Nut Beoogde Instelling)
Dit heeft fiscale voordelen voor de Nederlandse
belastingbetaler die een gift doet aan onze vereniging.

IBAN-nummer NL97 RABO 0111 6106 80
t.n.v. IVN Bernheze te Heeswijk-Dinther

Namen en Adressen

BESTUUR

Voorzitter: Frans de Laat,
06-34567890, frans.de.laat@home.nl
Penningmeester: Jan Smets,
06-34567890, jcsnets@home.nl
Secretaris: John Davies,
0413-292839, info@ivnbernheze.nl
Bestuurslid: Ien van Grunsven,
06-3456789, adenienvangrunsvan@home.nl
Aspirant bestuurslid: Léon Weeterings,
06-12711074, leon.weeterings@home.nl

CORRESPONDENTIEADRES

Abdijstraat 40, 5473 AG Heeswijk-Dinther
info@ivnbernheze.nl

VERENIGINGSGEBOUW

'De Groenling'
Veldstraat 4a (ingang achterzijde)
5473 AJ Heeswijk-Dinther

WEBSITE

www.ivn.nl/bernheze
Voor achtergrondinformatie, nieuws en activiteiten.

WERKGROEPEN

Venel: Harry van der Pas,
0413-291222, ahmvanderpas@planet.nl
Jan Dortmans,
0413-350764, jandortmans@home.nl
Natuurontwikkeling & Gemeentelijke plannen:
Theo Bienen,
06-28666257, tbienen@home.nl
Jan van den Broek,
0413-292187, jhmvandenbroek@gmail.com
Vlinders & Libellen: Fons Jacobs,
0413-292738, gerryfons@telfort.nl
Berminventarisaties: Fons Jacobs,
0413-292738, gerryfons@telfort.nl
Bibliotheek: Peter Kriele,
0413-292387, peterkriele@gmail.com
Wandelpaden: Henk Bronts,
0413-229533, wandelnetwerk@ivnbernheze.nl
Excursies & Natuurgidsen: Cent van den Berg,
0413-229504, centvandenbergh@me.com
Contactblad: Eric Kaelen,
ivnbernheze@gmail.com
Website: Léon Weeterings,
06-12711074, leon.weeterings@home.nl